శ్రీ రామకృష్ణ కథామృతము

నేడే కొనండి (ప్రథమ భాగము) పదేపదే చదవండి.

శ్రీ "మ.—" చే వంగభాషలో విరచితమైన మూలగ్రంథమునుండి అనూదితము. నవభారత నిర్మాతయగు శ్రీ వివేకానందస్వామికి శ్రీరామకృష్ణపరమహంస గురుదేవుడు. ఆ పరమహంసదేవుని దివ్య వచనామృతమును శ్రీ "మ.—" ఆనంద తన్మయతతో తాను వినినది వినినట్లుగ ఐదు భాగములుగ గ్రంథస్థమొనర్చెను. అందు ప్రథమ భాగమిది.

ఆ అవతారమూర్తియొక్క వచనములు ఈ పుటలయందు మనస్సును పూర్తిగ ఆకట్టుకొనునట్లుగ అనువదింపబడినవి. వీనిలో పరిష్కరింపబడని తత్త్వవిషయిక సమస్య లేదు, తొలగింపబడని ఆధ్యాత్మిక సంశయము లేదు. వివరింపబడని ఆత్మవికాసక విషయము లేదు. ఆసక్తికరము. ఆధ్యాత్మికులకు ఒక వరప్రసాదము.

వెల సాదా రూ. 8-00

పుటలు . 240+VIII ప్రథమ ముద్రణము కాలికో రూ. 12-00

భారతదేశము

అనువాదకులు :

శ్రీ గడ్డం చెన్నప్పనాయుడు

భారతదేశమునుగూర్చి శ్రీ వివేకానంద స్వామి రచించిన కొన్ని వ్యాసముల కిది ఆంధ్రానువాదము. నవ్య భారతాభ్యుదయ మున కిది ఎంతేని ఉపయుక్తమగు గ్రంథము.

పుటలు · 114 + IV వెల · రూ. 2-00

ద్వితీయముద్రణము.

భారతీయ మహిళ

అనువాదకులు

ఆచార్య శ్రీ నేలటూరి భక్తవత్సలంగారు

శ్రీ వివేకానందస్వాముల యుపన్యాసము లందును రచనలందును మహిళలను గూర్చిన ఘట్టములను క్రోడీకరించి అద్వైతాశ్రమమువారు ఒక చిన్న గ్రంథమును మైలాపూరు శ్రీరామకృష్ణమఠము వారు అంతకన్న చిన్న గ్రంథమును ఆంగ్లములో ప్రచురించియున్నారు. ఆ రెండును ఇందు ఆంధ్రీకరింపబడి యున్నవి.

పుటలు 100+ X వెల రూ. 2-00

ఇట్లు వ్రాయుడు :

మేనేజరు, శ్రీరామకృష్ణమఠము మైలాపూరు, మద్రాసు-600004

శ్రీ రామకృష్ణ ప్రభ

సంపుటము 34 | 1977 - జూలై : పింగళ - ఆషాఢము | సంచిక 7

విషయ సూచిక

శ్రీ వివేకానంద జీవితచరిత్ర

(శ్రీ చిరంతనానందస్వామి ప్రణీతము)

ఇందు శ్రీ స్వాములవారి జీవితమున నింతకుపూర్వము గ్రంథస్థములుగాని ముఖ్య సంఘటన లెన్నియో శ్రీవారి సోదర శిష్యులవలన విని వ్రాయబడినవి. ఇది శ్రీ స్వాములవారి సంపూర్ణ చరిత్ర!

నిర్దుష్టమైన భాష, అందమైన అచ్చు, ఆకర్షకమైన రూపము.

432 పుటలు వెల. రూ. 4-00

(పదవ కూర్పు)

శారదాదేవి జీవిత చరిత్ర

రచయిత :

శ్రీ చిరంతనానందస్వామివారు

శ్రీ రామకృష్ణభగవానుని సతీమణియు ఆదర్శమాతయు, యోగినియునగు మహా సీయురాలి దివ్యచరిత్రి. ప్రతి స్త్రీయును పురుషుడును చదువవలసిన గ్రంథము. తియ్యని తెలుగు. పాలవంటి శైలి.

ఆఱవకూర్పు.

పుటలు 246 వెల రూ. 4-00

బాలల వివేకానందుడు

బెంగాలీ మూలము :

శ్రీ నిరామయానందస్వామి

అనువాదకులు :

శ్రీ కరణం రంగనాథరావు

జగద్విఖ్యాతుడైన వివేకానందస్వామి జీవిత చరిత్ర బాలబాలికలకు సులభముగా అర్థమగునట్లు రచింపబడినది. స్వామివారి బాల్యవిశేషములు శ్రీ రామకృష్ణుల సాంగత్యము పాశ్చాత్యదేశములకు పయనము మాతృదేశమున వారి కార్యక్రమము మనోహరముగ సంగ్రహింపబడినది.

పుటలు · 80+VIII వెల · రూ. 2-00

(రెండవ ముద్రణము)

రామకృష్ణోపనిషత్తు

తమిళ రచయితలు :

శ్రీ చక్రవర్తి రాజగోపాలాచార్యులుగారు

ఆంధ్రానువాదకులు

గౌ॥ న్యాయమూర్తి

శ్రీ ప్రత్తిపాటి సత్యనారాయణరావుగారు

శ్రీరామకృష్ణ దేవుని దివ్యోపదేశ వాక్యము లాధారముగాగొని, వానిని విరివి పఱచి, మనోహర కథా రూపముగను, సంభాషణరూపముగను అమర్చబడినది.

128 పుటలు వెల రూ. 3-75

ఉత్తిష్ఠత జాగ్రత ప్రాప్యవరాన్నిబోధత.

శ్రీరామకృష్ణ ప్రభ

సంపుటము 34 | 1977 – జూలై : : పింగళ – ఆషాఢము | సంచిక 7

ప్రార్థన

యో బ్రహ్మాణం విదధాతిపూర్వం యోవై వేదాంశ్చ ప్రహిణోతి తస్మై
తం హ దేవమాత్మ బుద్ధిప్రకాశం ముముక్షుర్వై శరణమహం ప్రపద్యే
నిష్కలం నిష్క్రియం శాంతం నిరవద్యం నిరంజనం
అమృతస్య పరంసేతుం దగ్ధేంధన మివానలం

సంసార మహోదధిని అతిక్రమించుటకు అమృతత్వతీరమును చేరుటకు వారధివంటి వాడును, బుద్ధియందు ఆత్మజ్ఞానప్రకాశమును కలిగించువాడును, బ్రహ్మదేవుని సృష్టించి అతనికి వేదములను అనుగ్రహించినవాడును అగు ఆ స్వప్రకాశస్వరూపుని, నిరవయవుని, నిష్క్రియుని, నిర్వికారుని, నిరవద్యుని, నిరంజనుని మోక్షార్థినై శరణుజొచ్చుచున్నాను.

—శ్వేతాశ్వతరోపనిషత్.

అనలునకు రవికిని శశాంకునకును గ్రహతారకములకు తేజంబు
ఎవ్వనివలన ఆవహిల్లెడు అనుపాధిక తేజుగొల్తు అవిశ్వాత్మున్
ఎవ్వడు సచరాచరగురుడు ఎవ్వని నాభీసరోజమీనె విధాతన్
నివ్వటిలు జగములన్నియు ఎవ్వనిచే, అమ్ముకుందు నెప్పుడు కొలుతున్
స్థావరములు జంగమములు ధాతలోనుగాగ ప్రళయంబునొందిన కాలమునను
నిలుచు నెవ్వడొకండ ఆ నిత్య సత్య లలితు శార్ఙ్గి ప్రసన్నుగా గొలుతు నియతి.

—శాంతిపర్వము,

వివేకానందవాణి

సత్త్వరజస్తమోగుణములు - వీనిలో ఏదో యొకటి ఎక్కువగనో తక్కువగనో - ప్రతి మానవునందు ఉన్నట్లే, బ్రాహ్మణత్వమును, వైశ్యత్వమును, శూద్రత్వమును కల్పించు గుణములు సహజములై ప్రతి మనుష్యునందును - హెచ్చు తక్కువలుగా - నిలిచియుండును. కాని ఒక్కొక్క తరుణమున ఒక్కొక్క గుణము - పరిమాణ తారతమ్యములతో - అతిశయిల్లి వ్యక్తమగుచుండును. వివిధ వ్యాపార ప్రసక్తుడగు ఒకే మానవుని కైకొందము. జీతమునకై ఒకని కొలువు కొలుచునపుడు అతడు శూద్రుడు, లాభము ఆర్జించుకొనుటకై ఏదో ఒక వ్యవహారమందు ప్రసక్తుడై యున్నప్పుడు అతడు వైశ్యుడు, ధర్మనిర్వహణార్థమై దుష్టులతో పోరాడునప్పుడు అతని క్షత్రియగుణములు అభివ్యక్తములగును; భగవద్ధ్యాన మగ్నుడై యున్నప్పుడు అతడు బ్రాహ్మణుడు. స్వభావ కారణమున మానవుడు ఒక కులమునుండి మఱొక కులమునకు మాఱుట సాధ్యము. కానిచో విశ్వామిత్రుడు బ్రాహ్మణుడు ఎట్లయ్యెను? పరశురాముడు క్షత్రియుడెట్లయ్యెను?

* * *

కులము అనునది సాంఘికవ్యవస్థ. సాంఘిక జీవనమున నేను ఒక కార్యము ఒనర్పగలను. నీవు మఱొక కార్యమును ఒనర్పగలవు. నీవొక దేశమును పాలింపగలవు. నేనొక పాత చెప్పులజతను బాగు చేయగలను. కాని ఆ కారణమున నీవు నాకన్న అధికుడవు కాజాలవు, ఏలన నీవు నా చెప్పులు బాగు చేయగలవా? నేను దేశమును ఏలగలనా? చెప్పులు బాగుచేయు తెలివి నాకు గలదు. వేదాధ్యయనము చేయు తెలివి నీకు కలదు. కాని అందుచేత నీవు నా తలపై ఎక్కి త్రొక్కవగునా? కులవ్యవస్థ మంచిదే. జీవితసమస్యను పరిష్కరించుటకు అదియే సరియైన మార్గము. మనుష్యులు వర్గములుగా ఏర్పడియే తీరుదురు. అది మాన్పుట నీకు శక్యము కాదు. ఎచటికి పోయి చూచినను, కులము ఉండును. కాని ఈ అధికార తారతమ్యము లుండరాదు. వానిని అంతరింపజేయవలెను. జాలరికి వేదాంతము నేర్పితివేని, అతడు ఇట్లనును: ''నీ వెట్లు మానవుడవో అట్లే నేనును మానవుడనే; నేను జాలరిని, నీవు విద్వాంసుడవు; కాని నీలో ఉండు ఈశ్వరుడే నాలోకూడ కలడు.'' అదియే మనము అభిలషించునది కూడ - ఇతరులకన్న ఎక్కువ అధికారము ఎవ్వరికిని ఉండరాదు; ఎల్లరకును సమానమగు అవకాశములు ఉండవలెను.

కర్షకులు కార్మికులు సమ్మెకట్టినచో మీ అన్నవస్త్రముల సరఫరాలు ఆగిపోవును. కాని వారిని నిమ్నశ్రేణివారు అని తిరస్కారబుద్ధితో పలుకుచు మీ సంస్కృతినిగూర్చి మీరు ప్రగల్భము లాడుచుందురు! జీవిత సంగ్రామమందే మునిగియుండి వారు జ్ఞానోన్మేషము నొందు అవకాశమునే కాంచజాలకయుండిరి. ఎంతో కాలమునుండి వారు మనుష్యబుద్ధిచే నడుపబడు యంత్రములవలె పని చేయుచుండిరి! బుద్ధిచాతుర్యముగల విద్యావంతులు వారి కష్టార్జితములో ఎక్కువ భాగమును తాము అపహరించుచుండిరి. ప్రతి దేశమందును ఇట్టి దురపహరణమే! కాని కాలము మాఱినది. నిమ్నశ్రేణులవారికి ఈ మోసము క్రమక్రమముగ తెలియవచ్చుచున్నది. వారెల్లరును ఒకటిగా చేరి, దీనిని ప్రతిఘటించి, తమకు న్యాయముగా రావలసిన భాగమును బలాత్కరించియైన లాగుకొన ఉద్యుక్తులగుచున్నారు... అగ్రశ్రేణులవారు నిమ్నశ్రేణులవారిని ఇక

మీదట పీడింపజాలరు. అట్టి ప్రయత్నము లన్నియు విఫలమగుట సిద్ధము. నిమ్నశ్రేణుల వారికి సక్రమముగా రావలసినదంతయు వారికి లభించునట్లు చేయుటయే అగ్రశ్రేణులవారికి ఇప్పుడు గల క్షేమమార్గము.

అణగద్రొక్కబడిన ప్రజలు చిర నిద్రనుండి మేల్కొన్నతోడనే, మీరు ఆచరించుచున్న హింసావృత్తినంతయు గ్రహించి, ఒక్క ఊదు ఊదిరేని మీ రెల్లరును ఆమూలాగ్రముగా ఎగిరిపోవుదురు! మీ యందు నాగరికత ప్రవేశ పెట్టినది వారే. ప్రాచీనకాలమున మహత్తర శక్తిమంతమై విరాజిల్లుచుండిన రోము నాగరికత గాల్ జాతివారిచే ఎట్లు నేలపాలు చేయబడి, దుమ్ములో కలిసిపోయెనో యోచింపుడు! కావుననే నేను మీ కొనర్చు హితబోధ — నిద్రిలుచున్న ఈ నిమ్నశ్రేణులవారిని విద్యా, సంస్కృతి ప్రదానమూలమున మేల్కొలుప యత్నింపుడు. వారు మేల్కొన్నప్పుడు — ఎప్పుడో ఒకనాడు వారు మేల్కొనుట నిస్సంశయము — మీ రొనర్చిన ఉపకారమునుకూడ వారు జ్ఞప్తి పెట్టుకొని, మీ యెడ కృతజ్ఞులై యుందురు.

*

అధునాతన హిందూదేశమును ఉద్భవింప నిండు. అది కర్షక కుటీరములనుండి నాగటిని చేతబూని ఉద్భవించుగాక! జాలరులయొక్కయు, చెప్పులు కుట్టువారియొక్కయు, వీథు లూడ్చు వారియొక్కయు గుడిసెలనుండి అది ఉత్పన్నమగుగాక! చిల్లర దుకాణములనుండియు, కార్ఖానాలనుండియు, పొలములనుండియు, ఉదయించునుగాక! తోటలనుండియు, అడవులనుండియు, తిప్పలనుండియు, కొండలనుండియు అది వెలువడునుగాక! సామాన్యప్రజలు ఎన్నో వేల సంవత్సరములుగా, కుయ్యోడక హింసల నందిరి. అందుచే వారి సహనశక్తి అత్యద్భుతము. ఎడతెగని ఇక్కట్లనంది వారు జంకని ప్రాణశక్తి నార్జించిరి. పుడిసెడు గంజిత్రాగి వారు లోకమును ఉద్బ్రాంత లూగింపగలరు; ఒక రొట్టెలో సగపాలు వారికి ఇండు, వారి కార్యోత్సాహమునంతయు ఇముడ్చుకొనుటకు ఈ అఖిలప్రపంచము చాలదు, స్వచ్ఛమును, నైతికమును, అగు జీవితమువలన కలుగు అద్భుతబలముకూడ — లోకమున మరెచ్చటను కానరానిది — వారికి కలదు. అంతటి ప్రశాంతత, అంతటి సంతృప్తి, అంతటి ప్రేమ, అంతటి నిరంతర మూగ కార్యాచరణశక్తి, కార్యావసరములందు అంతటి సింహబలము — మరెచ్చట మీకు కానిపించును!

'అనాదియైన అవిద్యయందు నిదురించుచున్న జీవులారా! మేల్కొనుడు. ఆత్మజ్ఞానాభిముఖులు కండు. సర్వ అనర్థకారియు, ఘోరరూపమును అగు అజ్ఞాననిద్రను వదలించుకొనుటకు పరమోత్కృష్టులైన ఆచార్యుల ఉపదేశమును పొందుడు. అనుభవజ్ఞానమును సంపాదించుకొనుటకు తీవ్రప్రయత్నమును చేయుడు. జ్ఞానసాధనమార్గము దుర్గమము (కత్తి అంచుమీద నడచుట వంటిది) అని మేధావులు చెప్పుచున్నారు. ఎంతసాధన చేయవలెను! ఎంత అభ్యాసము చేయవలెను! ఎంత జాగరూకత ఉండవలెను! ఎంత బుద్ధిసూక్ష్మత సంపాదించవలెను! కాబట్టి ఎంతమాత్రము ఆలసింపకుడు. త్వరపడుడు'—అని కఠోపనిషత్ తల్లివలె అనుకంపతో మనలను హెచ్చరించుచున్నది.

శ్రీరామాయణ మహా మాలారత్నము—హనుమంతుడు

'వాసా సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి'

రామాయణంలోని విభిన్న పాత్రలమీద ప్రత్యేక సంచికకు కోరిన పన్నెండు వ్యాసములలో ఇంతవరకు నాలుగు మాత్రమే అందినవి. కాబట్టి ప్రత్యేక సంచికను వెలువరించే ప్రయత్నం తాత్కాలికంగా విరమించుకొని ఆ వచ్చిన నాలుగు వ్యాసములను నెలకు ఒకటి చొప్పున ప్రచురింప దలచుకొంటిమి. ఈ నెల, ఆంజనేయస్వామినిగురించి చర్చించిన శ్రీ వాసా సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిగారి వ్యాసమును పాఠకులకు అందించుచున్నాము.

గోష్పదీకృతవారాశిం మశకీకృతరాక్షసం।
రామాయణ మహామాలా రత్నం వందే
నిలాత్మజమ్॥

హనుమంతుడు రామాయణమనే మహా మాలకు మేరుపూసయట. వాల్మీకి చిత్రించిన అద్భుతము, సుందరము, మహోజ్జ్వలమునైన పాత్ర హనూమంతుడు. ఈతడు కథానాయకుడు గాగల కాండ అగుటచేతనే ఐదవ కాండకు సుందరకాండ అని పేరు వచ్చినది.

మహానుభావుడనీ, సుమహా ప్రాజ్ఞుడనీ వాల్మీకి హనుమకు విశేషణములు వాడినాడు. కిష్కింధాకాండనుండి జరిగిన కథలో హనుమ చాలా కీలకపాత్రను నిర్వహించాడు. అంజనా సుతుడగుటచే హనుమకు ఆంజనేయుడని పేరు. కేసరి యాతని తండ్రి. హనుమ పుట్టుకను గూర్చిన గాథ యిట్లున్నది.

దేవేంద్రుని అమరావతిలో ఉన్న అప్సరసలలో పుంజికస్థల ఒకర్తె. ఈమె ఆకర్షణీయమైన సౌందర్యంకల్గి నవయౌవనంలో మిసమిస లాడుతూ ఉండేది. ఒకసారి యీమె అరణ్యంలో తపస్సుచే కృశించిన శరీరంగల ఒక మహర్షినిచూచి యౌవన చాంపలంచే ఫక్కున నవ్విందట. అది చూచి కోపగించిన మహర్షి 'ఓసి పొగరుబోతా! వానరంవంటి చపలస్వభావం కలదానవు కాన వానర రూపమేదాల్చి చరించు' అని శాపమిచ్చాడట. తన తప్పును గ్రహించి పుంజికస్థల మహర్షి కాళ్లమీదపడి పలువిధాల ప్రాధేయపడ్డది. అప్పు డాయన కొంచెం శాంతించి 'రమణీ! నా శాపం అనుభవించక తప్పదు. నీకు వానర రూపంవచ్చినా నీవు కోరినపుడు మామూలు రూపము నీకు రాగలదు' అని అనుగ్రహించాడు. శాపానుసార మామె కుంజుడనే వానరముఖ్యునికి కుమార్తెగా జన్మించి సుమేరు గుహలో నివసిస్తూఉండేది. ఆమె పేరే అంజన. ఆమె కేసరికి భార్య అయినది. సంతానం కల్గకపోగా అంజనాదేవి అలమటించి పరమ శివుని ఆరాధించినది. భూ భారమును తగ్గించ డానికై మహావిష్ణువు భూమిమీద అవతరించి నప్పుడు తానూ అవతరించి ఆ మహాకార్యంలో పాలు పంచుకోదలచి పరమశివుడు తన ఏకాదశ రూపాలలో ఒకటైన రుద్ర రూపంతో ఆమెకు కుమారుడుగా జన్మిస్తానని వరమిచ్చాడు. ఆ విధంగా జన్మించినవాడు కాన శివాంశ ఉన్నది హనుమలో. ఒకవిధంగా విష్ణ్వంశకూడా ఉన్నది. దశరథుడు కైకకిచ్చిన పాయసంలోని భాగాన్ని ఆమె చేతిలోనుండి ఒక డేగ ఎత్తుకొని పోతూండగా ఆ హవిస్సు గాలికెగిరి అంజనవద్ద పడినది. అంజన దానిని

భక్షించి గర్భిణి అయినది. ఆ హవిస్సువలననే రామాదులు జన్మించుటచే రామాదులకు హనుమ సోదరుడుకూడా కాగలడు. ఇక హనుమ వాయుపుత్రుడని ప్రసిద్ధికదా! ఒక సారి అంజన కామరూపిణియై సుందరమైన మానుషరూపంతో క్షౌమవసనధారిణియై పర్వ తాగ్రమున చరుస్తూ ఉండినది. వాయుదేవు డామె సౌందర్యానికిముగ్ధుడై ఆమెను ఆలింగనం చేసుకొన్నాడట. 'ఎవరయ్యా నీవు. నా ఏక పత్నీవ్రతాన్ని భంగింపజేస్తున్నావు' అని అంజన అనగా వాయుదేవుడు – "నీకు భయ మక్కఱ లేదు. నిన్ను నేను మనసా పొందియుండుటచే నీ పాతివ్రత్యానికి భంగములేదు. నా అంశ వల్ల నీకు పరాక్రమవంతుడు బుద్ధిశాలి అయిన సుతుడు జన్మిస్తాడు .ఈతడు గొప్ప సత్త్వము, తేజము, బలముగల్గి నాతో సమానుడు కాగలడు." అన్నాడు. అప్పుడు అంజన గుహలో ఆంజనేయుని గన్నది. ఈ విధంగా ఆంజనేయునిలో శివాంశ, విష్ణ్వంశ, వాయ్వంశ కూడా సమ్మేళన మందియున్నవి. అంజన ఫల ములకై దగ్గర అడవిలోనికి వెళ్లగా శిశువు ఏడుస్తూ ఆకలిచే పండనుకొని సూర్యుని పట్టు కొనుటకై ఎగురసాగినాడు. ఎగిరెగిరి సూర్యుని సమీపించాడు. అది రాహుగ్రహణ సమయం. రాహువుకూడా సూర్యుని గ్రసించుటకై సమీ పిస్తూ హనుమనుజూచి భయపడి, ఇంద్రుని సమీపించి "నా కాహారంగా సూర్యచంద్రుల చేసితినంటివి. ఇప్పుడు మరియొకడు సూర్యుని గ్రసించబోతున్నాడేమి?" అని ప్రశ్నించాడు. ఇంద్రుడు క్రుద్ధుడై ఐరావతమెక్కి వెళ్లగా హనుమ ఐరావతగజాన్నే యెదిరించాడు. ఇంద్రుడు వజ్రం విసరగా హనువు దెబ్బతిని హనుమ క్రిందపడి మూర్ఛపోయాడు. తండ్రి వాయుదేవుడు కుమారు నొడిలోనికి దీసికొని ఒక గుహలో కూర్చున్నాడు. వాయుప్రసారము లేక జగము క్షోభించగా దేవతల ప్రార్థనపై బ్రహ్మ దేవతలతో సహా వచ్చి హనుమను స్పృశించినాడు. హనుమ మూర్ఛనుండి లేవగా వాయువు వీవసాగినాడు. బ్రహ్మాది దేవతలు హనుమకు శస్త్రాస్త్ర అవధ్యత్వమును, బలమును, చిరాయువును వరములుగా నిచ్చారు సూర్యుడు తన తేజస్సులో భాగము నిచ్చెను. బ్రహ్మ కామరూప, కామచారముల నొసంగెను. వాయుదేవుడు పుత్రుని అంజనకిచ్చి వెడలి పోయెను. బాలు డడవిలో పెరుగుతూ కపి చాపములచే మునుల సమిత్కుశ వల్కలాదుల నదిలో పాఱవేయుచుండెను. అప్పుడు వారు 'నీవు బలవంతుడవే కాని నీ బలమును నీవు మఱచి పోయెదవుగాక! ఇతరులు జ్ఞప్తికి తెచ్చిననే నీ బలం నీకు తెలియగలదు" అని శాపమిచ్చి నారు. ఆ పిదప హనుమ సూర్యునితోపాటు రోజూ తిరుగుతూ వ్యాకరణశాస్త్రం నేర్చి నాడు. హనుమ నవ వ్యాకరణ పండితుడట; మంచి వక్తృత్వ కౌశలమున్నూ కలవాడు.

సుగ్రీవునిపక్షాన రామలక్ష్మణు లెవరో కనుగొనుటకై వెళ్లి హనుమ భిక్షురూపంలో వారితో సంభాషించినాడు. హనుమ ప్రసంగ ధోరణికి శ్రీరామచంద్రుడే ముగ్ధుడై యిట్లు ప్రశంసించినాడు. "ఋగ్యజుస్సామ వేదము లలో విద్వాంసుడు కానివాడిట్లు ప్రసంగించ లేడు. ఈతడు సమస్త వ్యాకరణాన్ని నిశ్చ యంగా పఠించాడు. ఈతని ప్రసంగంలో ఒక్క అపభ్రంశపు మాటా దొరలలేదు. మాటలాడు నపుడు ముఖనేత్ర వైఖరులలో ఎక్కడా వికారలేశమూ కన్పించలేదు. అతి ప్రసంగం చేయక సందేహాల కవకాశమీయక స్పష్టంగా ధారావాహిగా మధ్యమస్వరంలో సంస్కార

సంపన్నంగా మాట్లాడినాడు. ఇట్టి విచిత్ర వాక్కౌశలంతో కత్తియెత్తిన శత్రువునైనా లొంగదీసుకోగల దనిపిస్తూన్నది. ఇట్టివాడు దూతగా కలరాజుకు యెట్టి కార్యాలైనా సిద్ధించకమానవు.'' ప్రథమ సమావేశంలోనే హనుమ రామలక్ష్మణుల నాకర్షించెను. హనుమ తన వాక్కౌశలంతో దూత కృత్యాన్ని చక్కగా నెరవేర్చి రామ సుగ్రీవులకు సఖ్యమును సంధానించినాడు. శాప హేతుడైన వాలి ఋశ్యమూకమునకు రాలేడు కాన ఋశ్యమూకముననే నివసించుమని సుగ్రీవునికి సలహా యిచ్చినది హనుమంతుడే. వాలి వధకు పిదప సుగ్రీవుడు భార్యను పొంది సుఖలోలుడై వర్షర్తువుగతించినా రామకార్యమును స్మరించనపుడు లక్ష్మణుడు క్రుద్ధుడైరాగా హనుమ సుగ్రీవుని కావార్త చెప్పి, ''నీవు వెళ్లి నమస్కరించి లక్ష్మణుని కోపం తొలగించు, రాముడు చెప్పినదిచేసి వాగ్దానం నిలబెట్టుకో!'' అని హితవుచెప్పి మంత్రిగా తన కర్తవ్యం నెరవేర్చాడు.

హనుమంతుడు కార్యశూరుడు. ఆతనిలో కార్యసాధకునకు వలయు లక్షణములన్నీ ఉన్నవి. సుగ్రీవుడు సీతాన్వేషణకై దక్షిణానికి పయనించే కపియూధంలో హనుమను చేర్చి అంగద జాంబవదాది వీరులున్నా హనుమకే విశేషార్థం చెప్పినాడు.

కార్యసాధకునకు కేవలము బలమున్న చాలదు. బలముతోపాటు చురుకు, వేగము కూడా ఉండవలె. బలం ఉండికూడా కొందరు సమయం వచ్చినపుడు పరాక్రమించలేరు. హనుమకు పరాక్రమంకూడా ఉన్నది. ఇవిఅన్నీ ఉన్నా సూక్ష్మమైన బుద్ధికూడా ఉండవలె. బుద్ధిఉన్నచో అది యుక్తిని, సమయస్ఫూర్తిని కలిగిస్తుంది. బలమూ, బుద్ధీ ఉన్నా దేశకాలపాత్రలను గుర్తెరిగి ఔచిత్యంతో, నీతితో వానిని ప్రయోగించవలెను. కార్యసాధనకు వలసిన ఈ లక్షణాలన్నీ హనుమలో పేరుకొని యున్నవి. కాబట్టే సుగ్రీవుడు యోధనాయకుడైన అంగదునికూడా వదలి హనుమకే విశేషార్థం చెప్పినాడు. సుగ్రీవునికి హనుమపై ఉన్న విశ్వాసాన్ని చూచిన్నీ, తానుకూడా హనుమను పరీక్షించినవాడు కాబట్టిన్ని రాముడు కూడా హనుమలోనే విశ్వాసముంచి ఆతనికే స్వనామాంకితమైన అంగుళీయకాన్ని సీతకు చూపించుట కానవాలుగాఇచ్చి ఇలా అనెను.

''నీ ఉద్యమము, సత్త్వగుణో దంచితమైన నీ పరాక్రమము, సుగ్రీవుడు నీకిచ్చిన సందేశము నాకు కార్యసిద్ధి నిశ్చయమని చెప్పుతూ ఉన్నవి.'' రజోదూషితము, లేక తమోదూషితము అయిన పరాక్రమము కార్యకారి కానేరదు. సత్త్వగుణో దంచితమైన పరాక్రమమే అట్టిది కాగలదని అట్టి పరాక్రమము హనుమ కున్నదనీ రాముని నమ్మకము.

బలపరాక్రమములున్నా భృత్యునికి విశేషమైన స్వామిభక్తికూడా ఉండవలె. స్వామిభక్తి లేనివాడు స్వామికార్యములను సాధించలేడు. ఆతని బలపరాక్రమములు విద్రోహానికే దారి తీయవచ్చును. హనుమ స్వామిభక్తుడు, విశ్వాసపాత్రుడునూ. అంగదాది కపివీరులు సీతాన్వేషణకై దక్షిణదిశలో తిరిగి తిరిగి, ఒక గుహలోనికి ప్రవేశించారు. అక్కడ ఒక తాపసి స్వయంప్రభ వీరికి ఫలాదులనిచ్చి ఆకలి తీర్చినది. అక్కడ ఉండగానే సుగ్రీవుడిచ్చిన సమయం కాస్తా దాటిపోవచ్చింది. అంగదుడు ''కార్యం చెడగొట్టి సుగ్రీవుని సమీపించలేము. ఈ గుహ నిగూఢంగా ఉన్నది. మన మిక్కడనే ఉండిపోవుట మంచిది'' అనెను.

అప్పుడు హనుమ యిలా ఆలోచించినాడు. "అంగదు డిక్కడ ఉన్నచో వేరొక వానర వర్గాన్ని నిర్మించిన వాడగును. కొన్నాళ్లకు బలం పెంచుకొని సుగ్రీవు నెదిరించవచ్చును. ఇది సుగ్రీవుని రాచరికమునకు భంగకరము. అందుచే ఈ ఆలోచనను మొదటనే త్రుంచవలెను" అని యిట్లాలోచించి హనుమ యుక్తిగా ఇట్లనెను.

"యువరాజా! మన వానరవీరుల కుటుంబములన్నీ ఋశ్యమూకంలో ఉన్నవి. భార్యాసుతులను వీడి చిరకాలం వీరిచట నుండలేరు. ఇచటనున్నా లక్ష్మణ బాణములకు గురికాక తప్పదు. లక్ష్మణుని కోపమునకు గురియై మనము బ్రతుకలేము. ఇచటనుండి పోవుట యేమి క్షేమకరము? ఋశ్యమూకమందలి వానరరాజ్యానికి సుగ్రీవానంతరము రాజు కావలసిన యువరాజవగు నీవు యిచటనే ఉండిపోవుట తగదు." అని నేర్పుగా బదులు చెప్పి వానరులను భేదించి, అంగదుని ఆ ఆశయం నుండి మరలించినాడు. దీనివలన ఆంజనేయుడు గొప్ప స్వామిభక్తి, దూరదృష్టి. రాజనీతి పరిజ్ఞానముకూడా కలవాడని స్పష్టమవుతూన్నది- 'నయపండిత!' అని సుగ్రీవుడిచ్చిన బిరుదును సార్థక మొనర్చుకొన్నాడు హనుమ.

ఇంతటి బుద్ధి బలపరాక్రమాలున్నా హనుమంతునికి ఏకోశానా గర్వలేశమూ లేదు. ఆతడు నయంతోపాటు వినయమూ కలవాడు. సంపాతివలన సీత లంకలో ఉన్నట్లెరిగి అంగదాదులు సాగరతీరాన్ని జేరి శతయోజనాయతమైన సాగరాన్ని దాటగల వారెవరా అని విచారణ చేయసాగారు. ఆయా వానరులు తమ తమ శక్తి సామర్థ్యాలను చెపుతూన్నప్పుడు హనుమ ఏమీ పట్టనట్లు ఒక మూల కూర్చున్నాడు. శతయోజనాలు దాటి లంక చేరి తిరిగి రాగలవాడొకడూ అందు కాన్పించలేదు. అప్పుడు జాంబవంతు డిట్లన్నాడు. "నేను వయస్సులో ఉన్నప్పుడయితే ఈ సముద్రాన్నవలీలగా దాటివచ్చేవాడినే. కాని నేడు నేను వృద్ధుణ్ణి, నాకంతటి జనసత్త్వాలు నేడు లేవు, అయినా విచారించబనిలేదు. ఈ సాగరాన్ని దాటి కార్యసాధన చేసి రాగలవానిని నేను చూపిస్తాను" అని మూలనున్న హనుమను లేపి, ఆతని శక్తిని జ్ఞప్తికి దెచ్చి, 'హనుమా! విజృంభించు. సాగరాన్ని దాటువారిలో నీవుత్తముడవు సమస్తవానరసైన్యము నీ పరాక్రమాన్ని చూడగోరుతూన్నది!' అన్నాడు- అదివిన్న హనుమ తనరూపం పెంచి ఉత్సాహాతిశయంతో యిట్లన్నాడు,

"మేఘములను మర్దిస్తాను, కొండలను కంపింపజేస్తాను, సముద్రాన్ని అల్లకల్లోలం చేస్తాను, లంకానగరాన్ని పెకలించుకు రమ్మంటే అలాగే పెకలించుకు వస్తాను." హనుమ యొక్క యీ వాక్యాలు గర్వసూచకాలుగా కన్పించవచ్చు. కాని అవి ఆతని ఆత్మవిశ్వాసానికి సాక్షులు. కార్యం సాధించగలవాడు తనవారిలో ఉత్సాహాన్ని కల్పించుటకు చెప్పినవి గర్వవాక్యాలు కానేరవు. హనుమ సమర్థుడు, కార్యసాధకుడున్నూ. చేపట్టిన కార్యంలో ఏకాగ్రత, దీక్షకలవాడు. కార్యమధ్యంలో సుఖాలను కోరువాడుకాడు. సముద్రంపై వెళ్తున్నప్పుడు సముద్రుని ప్రేరణపై మైనాకుడు లేచి తనపై విశ్రాంతి తీసికొని ఫలాలను ఆరగించమంటాడు, 'ఆగినచో కార్యం చెడిపోవును. ఇది విశ్రాన్తికి సమయం కాదు' అని హనుమ ఆతని ఆతిథ్యాన్ని నిరాకరించి పయనం సాగిస్తాడు. సాగరమధ్యంలోనుండి నాగమాతయగు సురస లేచి ఆతనిని మ్రింగడానికై నోరు తెరచింది.

హనుమ తనదేహం పెంచాడు. సురస తన నోటిని పెంచింది. హనుమ ఎంతగా శరీరాన్ని పెంచుతే సురసకూడా అంతగా నోటినిపెంచుతూ వచ్చింది. అప్పుడు బుద్ధిశాలియగు హనుమ ఒక చిన్నయాగ అంతవాడై సురస గొంతులోనుండి ఉదరంలోనికిపోయి వెంటనే బయటికివచ్చి "తల్లీ! శెలవు నీ గర్భకోశం తాకాను కాన నీపుత్రుణ్ణి. నన్ను ఆశీర్వదించు వెళ్లొస్తా"నన్నాడు. నాగమాత ఆతని బుద్ధికుశలతకు సంతసించి ఆతని నాశీర్వదించి పంపింది. తర్వాత ఎగురుతూన్న ఆకనినీడను గుర్తించి సింహిక అను రాక్షసి ఆతనిని నిరోధింపగా ముష్టిఘాతంతో ఆమెను హతమార్చి ముందుకు పోయాడు. సముద్రందాటి స్వరూపంతో ప్రవేశించుట మంచిదికాదని సూక్ష్మరూపంతో లంకలోనికి ప్రవేశించబోగా లంకిణి ఆతన్ని నిరోధించినది. గర్జించి ముష్టిఘాతంతో ఆమెను మూర్ఛచెందించి ముందుకుపోయాడు. రామకార్యాలను మూడు మాయలు నిరోధించును. సాత్త్వికమాయ, రాజసమాయ, తామసమాయ. సురస సాత్త్వికమాయ కావున ఆమెను మాతృభావంతో చూచి ఆమెను సంతోషపెట్టి ముందుకు పోయాడు. సింహిక తామసమాయ. తామసిక మాయను సంహరించ వలసినదే. కావున ఆమెను ముష్టిఘాతంతో సంహరించి పురోగమనం చేశాడు. లంకిణి రాజసమాయ. రాజసికమాయను మూర్ఛచెందించిన చాలును. అట్లుచేసి హనుమ లంకాప్రవేశం చేసినాడు. ఈ విధంగా త్రివిధ మాయలను హనుమ వివేకంతో మూడు పద్ధతులతో నిర్జించి పురోగమించినాడు. హనుమ ఊహాశక్తి కలవాడు. రావణాంతః పురంలో బహు సుందరియైన మండోదరిని తొలుత సీతగా భ్రమించినా సీత ప్రవాసంలో ఇంత నిశ్చింతగా నిద్రపోలేదు కాన యీమె సీతకాజాలదు అని నిశ్చయించుకొన్నాడు. హనుమ బ్రహ్మచారి; వనితాపరాఙ్ముఖుడు, రావణాంతః పురంలో సీత నన్వేషిస్తూన్నపుడు రాత్రివేళ పలువురు అంతఃపురాంగనలచట నిద్రిస్తున్నారు. ఇట్టి స్థితిలో తాను వీరిని పరికింపవచ్చునా? అని హనుమ సంశయపడ్డాడు. మరల తానే సమాధానము చెప్పుకొన్నాడు. ఇచట హనుమ వాక్యాలు వినండి—

"నేను రావణుని స్త్రీలనందరను పరికించిన మాట వాస్తవము. అయినా నామనస్సులో ఎట్టి వికారమూ కల్గలేదు. సర్వేంద్రియ ప్రవృత్తికీ మనస్సే హేతువవుతూ ఉంటుంది. అట్టి నా మనస్సు నిశ్చలంగా స్థిరంగా ఉన్నది. నేను పరిశుద్ధమైన మనస్సుతోనే అన్వేషణచేశాను" ధర్మాధర్మములకు చిత్తము గీటురాయి, హనుమ గుణగణములో నీ చిత్తశుద్ధి మేరుపూసగా నిలవగలదు. ఇట్టి చిత్తశుద్ధిని, కార్యతన్మయతను, ధర్మరక్తిని, ఇంద్రియ సంయమమును చూపిన హనూమంతునికి చేతులెత్తి జోహారు లర్పించనిదే ఉండలేము.

హనుమ వెదకి వెదకి అశోకవనంలో శింశుపా వృక్షంక్రింద కూర్చొనియున్న ఒక వనితనుచూచి తానువిన్న లక్షణాలతో సరిపోల్చి సీత అని నిర్ణయించుకొన్నాడు. హఠాత్తుగా ఎదుటపడిన ఆమె అనుమానమూ, భయమూ కలుగవచ్చు. రావణభృత్యునిగా భావించవచ్చు. అందుచేత యుక్తిగా చెట్టుమీదచేరి రామ చరితాన్ని గానం చేశాడు. ఆక్రమంలో తాను సీతాన్వేషణకై లంకకువచ్చిన సంగతి చెప్పాడు. ఆమె పైకి చూడగా మెల్లగా క్రిందకుదిగి నమస్కరించి ఆమెతో సంభాషణ సాగించాడు. తర్వాత రామాంగుళీయకాన్ని సమర్పించాడు. హనుమ యిక్కడ చక్కని

వివేకాన్ని యుక్తినీ ప్రదర్శించాడు. సరే సీతను దర్శించడమయింది. అంతతో ఆగితే ఎలా? ఆంజనేయుడు యథాశ్రుతగ్రాహి మాత్రమే కాడు. రాక్షసవానర సంగ్రామం అనివార్యం అని ఊహించి, రావణబలం, రాక్షసుల యొక్క యుద్ధవైఖరి, లంకానగరంయొక్క తీరుతెన్నులు, రహస్యాలు తెలుసుకోవడం మంచిదని భావించాడు. ఈ పనులకు ద్వారం కల్పించుకోవడానికై అశోకవనంలోని పండ్లను భక్షిస్తూ కొమ్మలను విరవడం ప్రారంభించాడు. అక్షయ కుమారాదులు ఎదిరించవస్తే వారిని వధించాడు. ఇది సామాన్యవానరం కాదని ఇంద్రజిత్తువచ్చి బ్రహ్మాస్త్రం విసిరితే దానికి కావాలని లొంగి రావణదర్బారుకు వేంచేశాడు. రావణుడు నిలువరించి నీ వెవడవు? పేరేమి? సముద్రమెలా దాటగల్గావు అని అడిగితే పేరు చెప్పి రామకృపఉంటే వేయి యోజనాలైనా దాటవచ్చని జవాబిచ్చాడు. ఇచ్చట సముద్ర లంఘనాన్ని తన పరాక్రమంగా చెప్పుకోక రామకృపగా చెప్పుకొన్నాడు. 'చెట్లు ఏల విరిచావు' అని అడిగితే - ''నేను కోతిని. కోతికి చెట్లు నివాసాలు; పండ్లు కాయలు ఆహారం. నేను తింటూండగా రాక్షసు లదలించారు. కొమ్మలు విరచాను'' అన్నాడు. అక్షయునేల చంపావని అడిగితే - 'నేను చంపాలని చంపలేదు నన్ను కొట్టితే నేనూ నెమ్మదిగా దెబ్బలు కొట్టా - దానికే వాడు చచ్చిపోయాడు' అని జవాబిచ్చాడు. చివరికి రావణు డుగ్రుడై వధించమని ఆజ్ఞ యిచ్చిన్నీ విభీషణుడు నివారించగా ఆతనితోకకు నిప్పు పెట్టించాడు. దానితో లంకానగరంపై నెగురుతూ లంకలోని సౌధాలన్నిటికి నిప్పు ముట్టించాడు. ఈ విధంగా శత్రుబల రహస్యాలు తెలుసుకొన్నాడు. లంకానగరాన్ని పాడుచేసి వారిని దుర్బలుల్ని చేశాడు. చెప్పినదానిని చేస్తూ, ఆనుషంగికముగా అవసరమైన యితర కార్యాలనుకూడా చేసి ఉత్తమభృత్యు డనిపించుకొన్నాడు. లంకనుండి బయల్దేరుతూ మరల సీతాదేవి దర్శనంచేసి, ఆమె యిచ్చిన చూడామణి పుచ్చుకొన్నాడు. వానరులు సముద్రం దాటగలరా? రాక్షసులతో యుద్ధం చేయగలరా! అని సీత అడిగినది.

''అమ్మా! మా వానరులలో నేనొక సామాన్యుణ్ణి, నేనే యింతపని చేశాను. నాతో సమానులు, నన్ను మించినవారు ఎందరో వానరసైన్యంలో ఉన్నారు. నాకంటె తక్కువ వాడు సుగ్రీవునివద్ద లేనేలేడు.'' అని ఆమెకు నమ్మకం కల్గునట్లుగా చెప్పాడు. హనుమ తాను సాధించినదానికి ప్రగల్భించుటకు బదులు తాను సామాన్యుడనని చెప్పుకొన్నాడు. అంతటి నిగర్వి, వినీతుడూ మన హనుమంతుడు.

శ్రీరాముడు వానరసైన్యంతో సాగరతీరాన విడిసియున్నపుడు విభీషణుడు తన అనుచరులతో వచ్చి వ్రాలి రాముని శరణు కోరాడు. విభీషణుని చేర్చుకొను విషయమై వానరముఖ్యులు చర్చించారు. పలువురు శత్రుపక్షంనుండి వచ్చినవాడు విశ్వాస్యుడుకాడు. శత్రువుల చారుడై మన రహస్యాలను రావణుని కందించి మనకు ద్రోహం చేయగలడు. అందుచేత చేరదీయవద్దు'' అన్నారు. అప్పుడు ఆంజనేయు డిట్లు తన అభిప్రాయం చెప్పాడు. ''విభీషణుడు శత్రువుల చారుడుమాత్రం కాదు. మనలను ద్రోహంచేయు బుద్ధితో రాలేదు. దురుద్దేశ్యములేదు కాని యీతడు రాజ్యాశలో వచ్చాడు. శ్రీరాముడు వాలిని సంహరించి సుగ్రీవునికి పట్టము కట్టినవార్త విని, అన్నచే అవమానము పొంది శ్రీరాముని సహాయంతో లంకారాజ్యమును పొందే ఆశతో

వచ్చాడు. సుగ్రీవునికి వలెనే ఈతనికిని అగ్రయ మిచ్చుటలో తప్పేమీలేదు.'' - హనుమ తన యీ ప్రసంగంలో చక్కని రాజనీతి పరిజ్ఞానాన్ని, వ్యక్తిత్వ పరిశీలనాశ ి సూక్ష్మ విచారణాశక్తిని ప్రదర్శించాడు.

లక్ష్మణుడు సుషే ణుడు మందర నాప ధిని సూర్యోదయానికి పూర్వమే తీసుకొని రమ్మని ఆదేశించెను. హనుమ మహావేగముగ పోయి సంజీవశిలతను గుర్తింపుట కష్టముకాగా సుషేణుని తీసుకొని రాకపోతినే అని విచారించి చివరి కాతడే యెంచుకొనుటని పర్వత శిఖ రాన్నే పెకలించుకొని వచ్చినాడు. ఇట్టిపని హనుమకే సాధ్యం. హనుమ యుద్ధంలో ధూమ్రాక్ష నికుంభాదులైన అనేక ప్రముఖ రాక్షసులను సంహరించాడు. కుంభకర్ణాదులు విజృంభించునపుడు వానరులు భయభీతులై పోగా మేరునగధీరుడుగానిలచి వారికి ధైర్యము, ఉత్సాహమూ కల్పిస్తూ వచ్చాడు. అనేక ముఖ్య ఘట్టాల్లో హనుమ ప్రముఖపాత్ర వహించాడు.

అయోధ్యలో పట్టాభిషేకానంతరము కానుకలిచ్చు సమయమున సీతాదేవి తన కంఠమునుండి అమూల్యమైన హారమును తీసి ఒకతూరి తనభర్తను, ఒకతూరి వానరులను పరికించినది. రాముడది గ్రహించి-

'ప్రదేహి సుభగే! హారం యస్యతుష్టాసి భామిని'.

'నీవు యెవరియెడ ప్రీతిఉన్నదో వారికి హారం ప్రదానంచేయి' అనెను. అంత నామె

తేజస్సు, ధృతి, కీర్తి, సామర్థ్యము, నయము, వినయము, పౌరుషము, పరాక్రమము, బుద్ధి- ఈ గుణములు నిత్యము యెవని యందు ఆవాసము చేసికొని యున్నవో అట్టి వాయుసూనునికి ఆ హారమును ప్రదానము చేసినదట. వానరేశ్వరు డయిన హనుమ ఆ హారంతో ఎంతయో శోభించినాడట- ఈ విధముగా సీతాదేవి హనుమలోని విశిష్ట గుణములకు హారమనెడి ప్రశంసాపత్రము నిచ్చినది.

సీతాదేవి ప్రకృతి- శ్రీరాముడు పురుషుడు- ప్రకృతి పురుషులను సంధానము చేసిన వాడు మన ఆంజనేయుడు.

సుగ్రీవుడు జీవుడు- శ్రీరాముడు పరమాత్మ- వీరికి సంధానకర్త ఆంజనేయుడే. జీవాత్మ పరమాత్మల ననుసంధించుటకు హనుమ వంటి గుణము లుండాలి హనుమ గొప్ప యోధుడు, అంతేకాదు మంచి నేర్పుగల దూత. అంతేకాదు శేముషీ విశేషము కల మంత్రి. వీటన్నిటిని మించి హనుమ గొప్ప రామభక్తుడు. నవవిధభక్తులలో కైంకర్యభక్తి లేదా దాసభక్తికి హనుమ ప్రశస్తోదాహరణమైనవాడు. రఘునాథ కీర్తనచేయుచు వినుచు ఆతడు తన్మయతతో బాష్పవారి పరిపూర్ణ లోచను డగుచుండును. శ్రీరామభక్తియే ఆతనికి సాధన, సిద్ధి కూడా- 'జయత్యతిబలో రామః' అని రాముని స్మరించి జయనాదము చేయునప్పు డాతడు నాగాయుతబలుడై శత్రు దుర్నిరీక్ష్యుడగును- దాస్యభక్తిలో హనుమ కెవ్వరును సాటికాజాలరు.

పట్టాభిషేకమునకు పిదప అయోధ్యలో శ్రీరామునికి సదా సపర్యలు చేయుచు హనుమ తన జీవితమును ధన్య మొనర్చుకొనుచుండెను. రామ సేవలన్నిటిని హనుమయే చేపట్టుటచే లక్ష్మణాదుల కేమియు మిగిలెడివి కావట. హనుమపై నసూయచెంది లక్ష్మణాదు లాలోచించి యుక్తి పన్నినారట సీతా లక్ష్మణ భరత శత్రుఘ్నులాలోచించి జేసి ఉదయము రాముడు

లేచునది మొదలు రాత్రి నిద్రపోవునరకు ఆతనికి చేయవగు సపర్యల నన్నిటిని ఒక పట్టికగా తయారుచేసి వానిని నాల్గు భాగములుగా తమలో పంచుకొని ఒక మంచివేళ శ్రీరామునిచే ఆ పత్రముపై సంతకము చేయించినారట. హనుమ కది తీసికొనిపోయి 'హనుమా! ఇది రామాజ్ఞ, నేటినుండి యీ పత్రములో నున్న ప్రకారము రామ సపర్యలు జరుగవలె' అన్నారట. ఆ సపర్యలలో హనుమ కేమియు కేటాయించబడలేదు. హనుమ పత్రమును బాగుగా పరిశీలించి—'సరే యిందు ఉట్టంకింపబడని సేవను నేను చేయవచ్చును కదా!' అనినాడు. పట్టికలో లేని సేవలే లేవను ధైర్యముతో లక్ష్మణుడట్లే చేయవచ్చునన్నాడు. 'అట్లయినచో రామచంద్రుడావులించినపుడు చిటికెలు వేయు సేవను నాకు వదలిన చాలును' అన్నాడు హనుమ. లక్ష్మణాదు లంగీకరించినారు. హనుమమాత్రం నిత్యము రాముని పాదాల చెంతనే కూర్చొనుచు ఆతని ఆజ్ఞలకై యెదురుచూచుచు, ఆతని ముఖముపైననే సదా దృష్టిని నిలిపి యుండెడివాడు. ఇట్లు హనుమ శ్రీరామచంద్ర ముఖారవింద మధువును సదా నయనాలతో గ్రోలుచుండెడివాడు. రాత్రివేళ మాత్రము శ్రీరాముడు సీతా సమేతుడై శయన మందిరమున కేగునపుడు హనుమ లోనికి ప్రవేశింప వీలుకాకపోయెను. కాని రాముడెప్పుడు ఆవలించునో? హనుమ గదికి బయటనే ద్వారముచెంత కూర్చొని రాముడే సమయమున ఆవులించినను దాని కన్వయించునని తాను చిటికెలు వేయసాగెను. బయట హనుమ చిటికెలు వేయుచుండ లోన రాముని కావులింతలు రాజొచ్చెను. ఇట హనుమ చిటికెలు వేయుచునే యుండెను. అట రాముని ఆవులింతలకు విరతియే లేకుండెను. ఆ స్థితిని జూచి సీతమ్మ అదేమి రోగలక్షణమో అని భయపడి బయటికివచ్చి అత్తలకు నివేదించినది. రాజవైద్యులు వచ్చినారు. ఆవులింతలకు వైద్యులును నిదానమును గుర్తించలేక పోయినారు. ఇంతలో లక్ష్మణుడు ఆ చెంతనుండి పోవుచు హనుమ చిటికెలు వేయుటను గమనించి బిగ్గరగా 'హనుమా ఏమా కపిచేష్టలు. చిటికెలు వేయుట మానెదవా లేదా?' అని గద్దించెను. వెంటనే హనుమ చిటికెలు వేయుట మానెను. శ్రీరామునికావులింతలు తగ్గిపోయినవి. హనుమ సేవాతత్పరతకు లక్ష్మణాదులందరును సిగ్గుతో తలవంచుకొనిరి. శ్రీరామ సేవానిరతిలో ఆంజనేయుడజేయుడని వారు తీర్మానమునకు వచ్చిరి. నాటినుండి శ్రీరామ సేవలను స్వేచ్ఛగా చేయుట కాంజనేయుని కామోదము తెల్పినారు. హనుమ దాస్యభక్తి అట్టిది. హనుమనుమించిన దాసభక్తుడుదయించలేదు. హనుమలోనున్న గుణములన్నిటిలోనికి మకుటాయమైనది శ్రీరామ చరణారవింద భక్తి.

"యావత్ స్థాస్యన్తి గిరయస్సరితశ్చ
మహీతలే।
తావద్రామాయణ కథాలోకేషు
ప్రచరిష్యతి

హిమవద్వింధ్యాది నగములు, గంగాగోదావర్యాది నదులు ఉన్నంతవరకు శ్రీరామగాథ లోకమున వర్తించుచునే యుండును. రామగాథ ఉన్నంతవరకు హనుమ గాథకూడ లోకమున వర్తిల్లగలదనుటలో సందియము లేదు.

ఈశావాస్యోపనిషత్

'సమతానంద'

హిరణ్మయేన పాత్రేణ సత్యస్యాపిహితమ్ ముఖమ్
తత్ త్వం పూషన్ అపావృణు సత్యధర్మాయ దృష్టయే ॥

హిరణ్మయేన పాత్రేణ బంగారు మూతచే సత్యస్య సత్యముయొక్క ముఖమ్ ద్వారము అపిపాతమ్ మూయబడినది పూషన్ ఓ సూర్యభగవానుడా తత్ దానిని సత్య ధర్మాయదృష్టయే సత్యమును అన్వేషించు నేను చూచుటకొరకు త్వమ్ నీవు అపావృణు తొలగించుము.

సూర్యమండలము బంగారుమూతవలె సత్యద్వారమును మూసియున్నది. ఓ సూర్య భగవానుడా సత్యాన్వేషకుడనైన నేను దర్శించుటకు దానిని తొలగించుము.

పూషన్నేకర్షే యమ సూర్య ప్రజాపత్య
వ్యూహ రశ్మీన్ సమూహ
తేజోయత్ తే రూపం కళ్యాణతమం
తత్ తే పశ్యామి యో అసావసౌ పురుషః సోహమస్మి ॥

పూషన్ పోషకుడా ఏకర్షే అంతరిక్షంలో ఏకైక ప్రయాణీకుడా యమ నియామకుడా ప్రాజాపత్య ప్రజాపతి సంతానమా సూర్య సూర్యభగవానుడా రశ్మీన్ కిరణ పుంజమును వ్యూహ తొలగించుము తేజః తేజస్సును వ్యూహ ఉపసంహరించుము యత్ ఏది తే నీయొక్క కళ్యాణతమం ఉత్కృష్టమైన కల్యాణమును చేకూర్చు రూపమ్ రూపమును తత్ అది తే (ప్రసాదాత్) నీ అనుగ్రహమువలన పశ్యామి చూచుచున్నాను. యః ఎవరు అసౌ పురుషః ఆ పురుషుడో సః అతడు అహమ్ అస్మి నేనే.

ఓ సూర్యభగవానుడా! ప్రజాపతి సంతతికి చెందినవాడవు, అంతరిక్షంలోని ఏకైక ప్రయాణీకుడవు, అన్నిటినీ నియమించి నిలబెట్టుకర్తవు, నీ కిరణపుంజమును తొలగించుము. నీ తేజస్సును ఉపసంహరించుము. నీ అనుగ్రహమువలన కళ్యాణతమమైన సత్యస్వరూపమును చూచుచున్నాను. ఆ సూర్యమండలాంతర్వర్తియగు పురుషుడు నేనే.

వాయురనిల మమృత మధేదం భస్మాంతం శరీరమ్
ఓం క్రతోస్మర కృతగ్ంస్మర క్రతోస్మర కృతగ్ం స్మర ॥

అథ ఇప్పుడు వాయుః శ్వాస అమృతమ్ నిత్యమైన అనిలమ్ సర్వవ్యాప్తమైన ముఖ్య ప్రాణములో (ప్రతి పద్యతామ్ లీనమగుగాక.) ఇదమ్ శరీరమ్ ఈ శరీరము భస్మాన్తమ్ (భూయతీ) భస్మమగుగాక ఓం - క్రతో ఓ మనసా కృతమ్ వెనుకటి సుకృతమును స్మర స్మరించు.

నా శ్వాస నిత్యమైన సర్వవ్యాప్తమైన ప్రాణశక్తితో లీనమగుగాక! ఈ శరీరము భస్మమగు గాక! ఓం. ఓ మనసా గత సుకృతాన్ని స్మరించు. స్మరించు.

అగ్నే నయ సుపథా రాయే అస్మాన్
విశ్వాని దేవ వయునాని విద్వాన్
యుయోధి అస్మజ్జు హురాణమేనో
భూయిష్ఠాం తే నమఉక్తిం విధేమ ॥

అగ్నే ఓ అగ్నీ అస్మాన్ మమ్ములను రాయే మా కర్మఫలాన్ని అనుభవించుటకు సుపథా మంచిమార్గమున నయ నడపుము – తీసుకొనిపొమ్ము దేవ ఓదేవా విశ్వాని వయునావి అన్ని చర్యలను విద్వాన్ ఎరిగినవాడవు. అస్మత్ మానుండి జుహురాణమ్ కుటిలమైన ఏనః పాపము యుయోధి, నశింపజేయుము తే నీకు భూయిష్టామ్ అనేక నమఉక్తిమ్ నమోవాక ములను విధేమ సమర్పించు చున్నాము.

ఓ అగ్నిదేవా! మా సుకృత ఫలమును అనుభవించుటకు సన్మార్గమున నడపుము మా చర్యల నన్నిటినీ ఎరిగినవాడవు ఓ దేవా? (కుటిలమైన) మా పాపములను నశింపజేయుము నీకివే తిరిగి తిరిగి మా నమోవాకములు.

ఓ త్రిపురాంతక శివా! మధురములును, అమృతమయములును అగు శబ్దములు అర్థములుగల వేదములను నిశ్వాసమువలె అనాయాసముగా ఆవిర్భవింపజేసిన నీకు బ్రహ్మదేవుడైనను తన వాక్చాతుర్యముచే చమత్కారమును కలిగింపనేర్చునా? ఇక నేనెంత! నా స్తుతి కౌశలమును ప్రదర్శించి నిన్ను రంజింపజేయాలనే అభిప్రాయము నాకెంతమాత్రమూ లేదు. కాని ఇప్పుడు నీ గుణకథనమునకు పూనుకొని నిన్ను స్తుతించుట కేవలము నా వాక్కులను పునీతము చేసికొనుటకే.

—పుష్పదంతుడు.

ఆత్మ తత్త్వాన్ని శాస్త్రంవలనగాని, ఆచార్యునివలనగాని విని, ఆ విన్నదాన్ని సాక్షాత్కరించుకొనుటకు సన్న్యాసము, శమము, దమము, ఉపరతి, తితిక్ష, సమాధానము—ఇత్యాదులను అభ్యసించుటకు పూనుకొనవలెను. కేవలం కుతూహలాన్ని తీర్చుకొనటానికిగా నానావిషయాలను వినటం చదవటంవలన కాలాన్ని వ్యయం చేసికోవడమే అవుతుంది. శ్రమను కలిగించుకోవడమే అవుతుంది.

—బృహదారణ్యకోపనిషత్తు.

శ్రీ రామకృష్ణ కథామృతము

(రెండవ భాగము)

అనువాదము: ప్రవ్రాజిక శ్యామాప్రాణ

చేతులుజోడించి శ్రీ రామకృష్ణులు పాటలు వినుచు, తదేకధ్యానముతో అంతర్ముఖులైరి. శ్రీ రామకృష్ణుని మనస్సు చెమ్మతగలని అగ్గిపుల్లవంటిది గదా! అందుచే కొంచెము భక్తిపూర్వకమగు పాటలు వినుటతోడనే సంపూర్ణముగ బాహ్యస్పృహ కోల్పోవుదురు. సామాన్య మానవుల మనస్సు విషయాసక్తమైనందున చెమ్మగిల్లిన అగ్గిపుల్ల ఎంతగీచినను వెలుగని రీతిని చైతన్యము కలుగదు. కాళీకృష్ణుడు భవనాథుని చెవిలో ఏదోచెప్పి లేచి శ్రీ రామకృష్ణులకు నమస్కరించి శలవు తీసుకొనెను.

శ్రీ రామకృష్ణులు :- ఎక్కడికి పోవుచున్నాడు?

భవనాథ్ :-అతడు పనిమీదపోవుచున్నాడు.

శ్రీ రామకృష్ణులు :-ఏమిపని?

భవనాథ్ :-శ్రమజీవుల విద్యాలయములో ఏదో అవసరమైన పని కలదట.

(కాళీకృష్ణుడు వెడలి పోయెను)

శ్రీరామకృష్ణులు :—వానికి అదృష్టము లేదాయె.

ఈ దినము ఎంత భగవన్నామ సంకీర్తన జరుగును. ఎంతో ఆనందము కల్గునుకదా! వాడందుకు నోచుకొనలేదు.

సుమారు 9 గం|| లాయెను.

శ్రీ రామకృష్ణుని ఆరోగ్యము సరిగా లేనందున నదిలో మునిగి స్నానము చేయలేదు. భక్తులు బిందెలతో తెచ్చిన గంగాజలముతో శ్రీరామకృష్ణులు స్నానము చేసిరి. నూతనవస్త్రములు ధరించి అంతర్ముఖదృష్టితో తమ గదినుండి కాళికాలయమునకు బయలుదేరిరి. వారి అంతర్ముఖదృష్టి ఎట్టిదనగ పక్షులు గ్రుడ్లు పొదుగునపుడు చూచు దృష్టివంటిదే.

వారు గర్భమందిరంలోనికి పోయి దేవికి ప్రణమిల్లి చందనము అలందిన పుష్పములతో పూజింప మొదలిడిరి. విధి నియమములు పాటింపక, ఒకసారి పువ్వులు దేవి చరణములపై మరొకసారి తమ శిరస్సుపైన సమర్పించుకొనుచుండిరి. ఈ విధముగ పూజ ముగిసిన తర్వాత దేవికి నివేదించిన పూలను తీసికొని కండ్ల కద్దుకొనిరి. భవనాథునితో "దేవునికి నైవేద్యముచేసిన ఆ లేత కొంకాయను తీసికొనుము" అనిరి. రామకృష్ణులు కాళికాలయమునుండి శ్రీ రాధాకృష్ణ ఆలయమునకు వచ్చి నమస్కారములు చేసిరి. రాధాకృష్ణాలయమునకు ఎదుటవైపున గల 12 వ శివాలయమువైపు చూడ్కుల ప్రసరించి శివలింగములకు నమస్కారములుచేసి తమగదికి తిరిగివచ్చిరి.

గదిలో రామ్, నిత్యగోపాల్, కేదార్, చటర్జీ మున్నగు భక్తులు సమావేశమై యుండిరి. వారు శ్రీరామకృష్ణులకు ప్రణామము చేసిరి. పరమహంస వారి క్షేమ సమాచారముల నడిగిరి.

శ్రీ రామకృష్ణులు నిత్యగోపాల్‌తో నీవేమైన తినెదవా? అని అడిగిరి. నిత్యగోపాలుని వయస్సు 24 సం|| లు. అవివాహితుడు. వాని మనస్సు సర్వదా భగవద్ధ్యానములో నిమగ్నమై యుండును. అందుచే, శ్రీరామకృష్ణులు వానిది పరమహంసస్థితిఅని పలుమార్లు చెప్పిరి. అతడపుడపుడు ఒంటరిగా కాని లేక రాఖాం

బుతో గాని, దక్షిణేశ్వరమునకు వచ్చుచుండును. పరమహంస వాని భగవద్ధ్యానము చూచి వానిని బాలగోపాలుని బోలె ఎక్కువ ప్రేమించెడివారు. నిత్యగోపాల్ పసిపిల్లవాని వలె తలవూచి దేవుని ప్రసాదమును తీసికొని ఆరగించెను. తరువాత శ్రీ రామకృష్ణులు గదికి పడమటి వైపునగల వరండాలోనికి వానిని తీసికొనిపోయి మాట్లాడుచుండిరి.

ఇంచుమించు 28 సం॥ వయస్సుగల ఒక భక్తురాలు శ్రీ రామకృష్ణుల దర్శనమునకు తరుచు వచ్చుచుండును. ఆమె నిత్యగోపాలుని, అద్భుతమగు భగవద్ధ్యానమునకు ముగ్ధురాలై వానిపై పుత్రవాత్సల్యము అమితముగా చూపుచుండును. అప్పు డప్పుడు వానిని తన ఇంటికి కూడ తీసికొని పోవుచుండును.

శ్రీ రామకృష్ణులు— (నిత్య గోపాలునితో) నీవు ఆమె ఇంటికి పోవుచుందువా ఏమి?

నిత్య గోపాలుడు చిన్నపిల్లవానివలె – అవునండీ, ఆమె నన్ను పిలుచుకొని పోవుచుండును.

శ్రీ రామకృష్ణులు – ఒరే! సాధూ! సావధాన్! ఎప్పుడో ఒక్కమారు పోయినపోమ్ము— కాని మాటి మాటికి పోకసుమా! మునిగి పోయెదవు జాగ్రత్త? కామినీ కాంచనములే మాయ. సాధువులు స్త్రీలకు చాల దూరముగా ఉండవలెను. బ్రహ్మ విష్ణువులుకూడ ఇక్కడనే పడిపోవుచున్నారు. నీవుకూడ పడిపోయెదవు. జాగ్రత్త సుమా!

నిత్యగోపాలుడు శ్రద్ధగా వినుచుండెను.

మాస్టరు (తనలో) ఇదేమి ఆశ్చర్యము! నిత్యగోపాలునిది పరమ హంసస్థితి అని శ్రీ రామకృష్ణులు చాలసార్లు చెప్పిరిగదా! మనస్సు ఇంత ఉన్నతస్థితికి పోయిన పిదపకూడ, పతితుడగుట సంభవమా? స్త్రీ సాన్నిధ్యము వలన సాధువులుకూడ పతితు లగుదురా! సాధువులు స్వయముగ, కఠోర నియమములు పాటించి లోకమునకు మార్గదర్శకులై ఉండవలెను. అట్లు కానిచో లోకులెట్లు ఉద్ధరింప బడగలరు! ఆమె పరమ భక్తురాలయి నప్పటికి నిత్యగోపాలుడు ఆమె సాన్నిధ్యమువలన పతితుడయే ఉపాయము గలదని పరమహంస చెప్పుచున్నారు. శ్రీ చైతన్య మహాప్రభువులు తమ శిష్యుడగు చిన్న హరిదాసుని, కఠోరముగా శాసించిన దెందులకో నేనిప్పుడు గ్రహించుకో గలుగుచున్నాను. సన్యాసులు స్త్రీలతో ఎట్టి చనువును కలిగి యుండరాదు అనియే శ్రీ గౌరాంగ ప్రభువుల ఆజ్ఞ. ఈ విషయము చక్కగ ఎరిగియు హరిదాసు వితంతువగు ఒక భక్తురాలితో సంభాషించెను. హరిదాసు సన్యాసికదా! సన్యాసులు కఠోర నియమముల పాటింపవలెను. అందుచేతనే, మహాప్రభువులు హరిదాసుకు కఠినశిక్ష విధించి వానిని తరిమి వేసిరి.

భక్తులపై శ్రీ రామకృష్ణులకు గల వాత్సల్యము ఏమని వర్ణింపను? భక్తునకు ఎట్టి ప్రమాదము కలుగకుండునట్లు ముందు ముందుగానే హెచ్చరించుచున్నారు.

శ్రీ రామకృష్ణులు "సాధూ– సావధాన్" అని గంభీరముగ పల్కుటను విని భక్తులు చకితులై నివ్వెరబోయిరి.

శ్రీ రామకృష్ణులు ఉత్తరపు వరండాలోనే యుండిరి. దక్షిణేశ్వర నివాసియగు భక్తుడొకడు వచ్చెను. అతడు సర్వదా వేదాంతవాదములు చేయుచుండును. అతడు కేదార చటర్జీతో శబ్ద బ్రహ్మమునుగూర్చి మాట్లాడు చుండెను.

భక్తుడు – అనాహతశబ్దము లోపల బయట సదా వినవచ్చు చుండును.

శ్రీ రామకృష్ణులు – కేవలము శబ్దమువినిన చాలదు. శబ్దము తెలియజేసే అర్థమును చూడ

వలయును. నిన్ను చూచిననే ఆనందము కలుగును కాని నీపేరు విన్నమాత్రమున ఆనందము కలుగదు కదా!

భక్తుడు - శబ్దమే బ్రహ్మము. అదియే అనాహత శబ్దము.

శ్రీ రామకృష్ణులు - (కేదారాది భక్తులతో) ఇప్పుడు అర్థమైనది. వీరిది ఋషుల మతము. ఋషులు శ్రీరామునితో "ఓ రామచంద్రా, నీవు దశరథుని పుత్రుడవనియే మే మెరుంగుదుము. కాని భరద్వాజాది మునులు నిన్ను అవతార పురుషునిగ పూజింతురు. కాని మేము అఖండ సచ్చిదానంద బ్రహ్మోపలబ్ధినే కోరుచున్నాము". శ్రీరాముడు ఈ మాటలు విని నవ్వి వెడలిపోయెను.

కేదార్ - ఆ ఋషులకు ఎట్టి మందబుద్ధి? వారు శ్రీరాముని భగవదవతారమని తెలిసికొన జాలరైరి కదా!

శ్రీ రామకృష్ణులు - (గంభీరముగ) నీ విట్టి మాటలు చెప్పకు సుమా! రుచిభేదము లుండును: ఎవరికే వస్తువులు రుచించునో అట్టి పదార్థములనే తల్లి బిడ్డలకు వండిపెట్టును. ఋషులు జ్ఞానులు. అందుచే వారు అఖండ సచ్చిదానంద పరబ్రహ్మమునే కోరిరి. భక్తులు భక్తిరసము నాస్వాదించుటకై, మానవరూపమున భగవదవతారమునే కోరుదురు. అవతార పురుషుని దర్శించిన తోడనే అజ్ఞానాంధకారము పటాపంచలగును. పురాణములలో ఈ విషయము తెలుపబడి యున్నది. శ్రీరాముడు సభలో ప్రవేశించుట తోడనే, ఒక్కపెట్టున వేయిసూర్యులు ఉదయించినంతటి వెలుగు కలిగెను. ఆ వెలుగుకు సభాసదుల హృదయ కమలములు ఒక్కపెట్టున వికసించినవి.

'హృదయ కమలములు వికసించినవి' అను మాట పల్కుటతోడనే శ్రీ రామకృష్ణుల మనస్సుకూడ తన హృదయకమలమున లీనమై, బాహ్య జ్ఞానము కోల్పోయి సమాధిస్థితి నందెను. నిలబడి మాట్లాడుచుండిన శ్రీ రామకృష్ణులు అట్లే ఒక రాతిబొమ్మవలె నిశ్చలమై పోయిరి. ముఖము దివ్య తేజస్సుతో దేదీప్యమానమై వెలుగుచుండెను. భక్తులు కొందరు కూర్చొనియు కొందరు నిలబడియు నుండిరి. అత్యద్భుతమగు ఆ సమాధిస్థితిని తిలకించి నిర్వారబోయిరి. చాలసేపయిన తరువాత పెద్ద నిట్టూర్పుతో రామ, రామ అని పల్కిరి. అటుపై మెల్లగా మనస్సు సహజస్థితికి తిరిగిరాగా నేలపై కూర్చొనిరి. భక్తులు కూడ కూర్చొని ఆ ప్రేమరాజ్యములో కల్గుచుండిన పరివర్తనల నెల్ల తిలకించుచుండిరి.

శ్రీ రామకృష్ణులు - (భక్తులతో) అవతార పురుషులు చాల గోప్యముగనుందురు. అవతారపురుషులను ఏ ముగ్గురో నలుగురో భక్తశిరోమణులు మాత్రమే తెలుసుకొన గల్గుదురే కాని సామాన్యప్రజలు వాని అంతు తెలిసికొన జాలరు సుమా. శ్రీరామచంద్రుడు పూర్ణ బ్రహ్మావతారము అను విషయమును కేవలము పన్నెండు మంది ఋషులు మాత్రమే తెలిసికొనగలిగిరి. మిగిలినవారు "ఓ రామచంద్రా! నిన్ను దశరథుని కుమారుడవని మాత్రమే ఎరుగుదుము" - అనిరి.

విదేశమునకుపోయి క్వీన్ (విక్టోరియా మహారాణి)నుచూచి ఆమెతో మాట్లాడివచ్చిన వ్యక్తియే, ఆమెనుగూర్చి యథాతథముగా వర్ణింపగలడు. ఆమెను చూడకయే ఆమెను గూర్చి వర్ణించుట సరికాదు.

భరద్వాజాది ఋషులు రాముని ఇట్లు స్తుతి చేసిరి. "ఓ రామా! అఖండ సచ్చిదానంద స్వరూపుడవు నీవే, కాని, మా కొరకు భూలో

కమున మానవుడై అవతరించితివి. యోగ మాయను ఆశ్రయించి మానవునివలె ప్రవర్తించుచున్నావు" శ్రీరామచంద్రుని పరమ భక్తులు భరద్వాజాదిమునులు. వారి భక్తి పరిపక్వమైనది, నిశ్చలమైనది.

భక్తులు ఈ అవతారతత్వమును గూర్చి వినుచుండిరి. కొందరు లోలోన ఇట్లు తలంచుచుండిరి. ఇదేమి వింత? వేదములలో అవాఙ్మానస గోచరుడుగా వర్ణింపబడిన అనంత స్వరూపుడు ఐదడుగుల మనుష్యుడై జన్మించునా? శ్రీ రామకృష్ణులు చెప్పుచున్నారు కాన ఒప్పుకొనవలసినదే. అటుల కాదేని రాముని పేరు వినుటతోడనే ఈ మహాపురుషునకు సమాధిస్థితి ఎట్లు కలుగును? నిశ్చయముగ ఈయన తన హృదయములో శ్రీ రామచంద్రుని దర్శించుచున్నారు. అందుచేతనే ఈయనకు ఇట్టి స్థితి కలిగినది.

ఇంతలో 'కొన్నగరము'నుండి భక్తులు మృదంగ వాద్యములతో సంకీర్తనము చేయుచు వచ్చిచేరిరి.

మన్ మోహన్, నవాయ్, ఇంక కొందరు భక్తులు శ్రీ రామకృష్ణుల దగ్గరకు వచ్చిరి. శ్రీ రామకృష్ణులు భగవత్ ప్రేమోన్మత్తులై వారితో బాటు సంకీర్తనము చేయుచు నృత్యము చేయుచుండిరి.

తటాలున సమాధిస్థితి నంది నిశ్చలముగ నిలబడిరి. వెంటనే వారికి భక్తులు పుష్ప మాలికలు వేసిరి. సాక్షాత్ శ్రీ గౌరాంగ మహాప్రభువులు ఎదుట నిలబడినట్లుగనే భక్తులకు తోచెను.

శ్రీ గౌరాంగ మహాప్రభువులకు భక్త్యావేశము కలిగినచో ఒక్కొక్కప్పుడు అంతర్ముఖులై సంపూర్ణ బాహ్యజ్ఞానమునే కోల్పోయి రాతిబొమ్మవలె నిశ్చలమై పోయెడివారు.

ఒక్కొక్కప్పుడు కొద్దిగ బాహ్యజ్ఞానము ఉండెడిది. అట్టిచో, భగవత్ ప్రేమతో నృత్యము చేసెడివారు. శ్రీ రామకృష్ణులు చాలసేపు సమాధిస్థితిలోనే యుండిరి. భక్తులు వారిచుట్టు భజనలు చేయుచు తిరుగుచుండిరి. ప్రేమానురంజితమగు ముఖమండలము అందరి హృదయములను ఆకర్షించెను. చాల ప్రొద్దెక్కినతరువాతనే శ్రీ రామకృష్ణులు మామూలు స్థితికి వచ్చిరి.

కొంతసేపు విశ్రమించి నూతన వస్త్రములను ధరించి చిన్న మంచముపై కూర్చొనిరి. పసుపురంగు పట్టుపంచలు కట్టుకొని ఆనంద ముఖముతో కలకలలాడుచు దివ్య తేజస్సుతో దేదీప్యమానమై వెలుగుచున్నట్టి వేదాతీతుడగు ఈ దివ్యమోహన విగ్రహమును ఎంతసేపు చూచినను కన్నులకు తనివి తీరుటలేదే!

గోస్వామితోడ సర్వధర్మ సమన్వయమును గూర్చి ముచ్చటించుట

శ్రీ రామకృష్ణులు భోజనము చేసినపిదప కొంతసేపు విశ్రమించిరి. నేను పెక్కురు భక్తులు వచ్చియుండిరి. గదిలోనేగాక వరండాలోకూడ భక్తులుండిరి. గదిలో కేదార్, సురేష్, రామ్, మన్ మోహన్, భవనాథ్, గిరీంద్ర, రాఖాల్ మున్నగువారు కూర్చొని యుండిరి. ఇంతలో రాఖాలుని తండ్రియు, వైష్ణవ గోస్వామిగారును వచ్చి గదిలో కూర్చొనిరి శ్రీ రామకృష్ణులు లేచి గోస్వామిగారితో సంభాషించుచుండిరి.

శ్రీ రామకృష్ణులు, గోస్వాములను చూచిన చాల భక్తిశ్రద్ధలు చూపుదురు. లేచి వారలకు నమస్కరింతురు. ఒక్కొక్కసారి సాష్టాంగ నమస్కారములుకూడ చేయుదురు.

శ్రీ రామకృష్ణులు - (గోస్వామితో) ఉపాయమేమి?

గోస్వామి - అయ్యా నామమే చాలును. అదియే ఉపాయము. కలియుగములో నామ మహాత్మ్యమును గురించియే ఎక్కువగ శాస్త్రములలో చెప్పబడియున్నది

శ్రీ రామకృష్ణులు - అవును. వాస్తవమైన మాటనే చెప్పితిరి. భగవన్నామస్మరణతో గొప్ప మాహాత్మ్యము కలదు. సందేహము లేదు. కాని భగవంతునిపై అనురాగము లేక చేసిన వట్టి నామస్మరణవలన ఏమి ప్రయోజనము? ఈశ్వరునికొరకు మనస్సు పరితపించవలెను. నాలుకతో నామజపం చేస్తూ మనస్సును కామినీ కాంచనములపై యుంచిన ఏమి లాభమో తెలుపుము.

గోస్వామి - అట్లయినచో, అజామిళుని విషయమును గురించి మీరేమనెదరు? అతడు మహాపాతకుడుకదా, చేయరాని పాపములనెల్ల చేసెను. కాని మరణించుటకు ముందు 'నారాయణా' అని తనకుమారుని పిలిచినంత మాత్రముననే తరించెనుకదా!

శ్రీ రామకృష్ణులు - అజామిళుడు పూర్వ జన్మములో చాల సత్కార్యములు చేసియుండెను కాబట్టే అట్లు జరిగినది.

ఏనుగును మడుగులోదించి వళ్ళుకడిగి వదలిన లాభములేదు. అది మరల మట్టి పూసుకొనును. శాలలో కట్టివేయుటకు ముందుగా వళ్ళు కడిగించినచో పరిశుభ్రముగ ఉండును.

భగవన్నామ మహిమచే మనస్సు నిర్మలమగును. దానిని మరల పాపకార్యముల వైపు పోనిచ్చిన కలుషిత మగును. అందుచే గట్టి మనోబలము కావలెను. ఇకమీదట నేనెన్నడు పాపకార్యములు చేయను అని దృఢ ప్రతిజ్ఞ పూనవలెను.

గంగాస్నానము చేసిన పాపములు పారిపోవునందురు. ఒకసారి పారిపోయిన ప్రయోజనమేమి? తిరిగి రాకూడదు సుమా! గంగలో మునకలు వేయునపుడు పాపములు అన్నీ ఒడ్డునగల చెట్టుపై కూర్చొనును. మునకలు వేసి బయటకు వచ్చినవెంటనే పాపములన్నియు చెట్టుపైనుండి మీద దుముకును (అందరు ఫక్కున నవ్వుదురు)

అందుచే భగవన్నామముతోబాటు ప్రార్థన కూడ చేయుము. భగవంతునిపై అనురాగము కలుగవలెను- అని ప్రార్థింపుము.

ధనము, పేరు ప్రతిష్ఠలు, భోగ విలాసములు ఇవన్నియు రెండుదినముల పాటివి. ఇట్టి అనిత్య వస్తువులపై మోజుతగ్గి పోవునట్లుగ భగవంతుని ప్రార్థింపుము.

(గోస్వామితో) - త్రికరణశుద్ధి కలిగినచో ఏ మతమును అనుసరించిననూ ఈశ్వరుని పొందవచ్చును. శైవులు, వైష్ణవులు, వేదాంతులు, క్రైస్తవులు, మహమ్మదీయులు, ఏ మతావలంబులైననూ సరే త్రికరణశుద్ధి కలిగియున్నచో తప్పక భగవల్లాభమును పొందుదురు.

కాని మతములను గురించి కొందరు తగవులాడుకొను చుందురు. మా శ్రీకృష్ణుని భజింపనిచో ముక్తి లేదనియు, కొందరు మా కాళికాదేవిని ఉపాసింపనిచో తరింపవనియు, మరికొందరు మా క్రైస్తవ ధర్మము స్వీకరించనిచో ఉద్ధరింప బడవనియు ఇట్లు పలువిధములుగ వాదించుకొను చుందురు. ఈ సంకుచిత భావములు ఉండరాదు. నా మతమొక్కటే సరియైనది మిగిలిన వన్నియు సరియైనవికావు అని తలచుట చాలతప్పు. పలుమార్గముల ననుసరించి భగవంతుని చేరవచ్చును. మతముల గూర్చియేగాక సాకార నిరాకార రూపముల

గూర్చియు వాదులాడుచుందురు. కొందరు దేవునికి రూపము కలదనియు, కొందరు దేవుడు రూప రహితుడనియు వాదించుకొనుచుందురు. సాక్షాత్కారము పొందినవాడు దేవుని సాకారునిగను, నిరాకారునిగను ఈ రెండింటికి అతీతుడైన వానిగను చూచును.

ఒక కథ వినుము. కొందరు గ్రుడ్డివారు ఒక ఏనుగునగర నిలబడిరి. ఒకవ్యక్తి ఈ జంతువును ఏనుగు అందురు అని వారికిచెప్పి దీని ఆకారమును వర్ణింపుడు అనెను. అంత వారు ఏనుగును తాకిచూడ మొదలుపెట్టిరి. ఒక గ్రుడ్డివాడు ఏనుగు ఒక స్తంభములాంటిది అనెను. అతడు ఏనుగు కాలుమాత్రమే తడిమిచూచెను. అటుపై ఇంకొకడు తప్పు తప్పు ఏనుగు ఒక చాటలాంటిది అని బిగ్గరగ అరచిచెప్పెను. అట్లే ఏనుగు తొండము, ఉదరము తడివినవారు వేఱువేఱు విధముగ వర్ణింప మొదలుపెట్టిరి. భగవంతుని గూర్చికూడ ఎవరు ఎంతవరకు తెలిసికోగలరో అంతవరకే చెప్పగలరు. దానికి మించి చెప్పలేరుకదా! ఇంకొక కథవినుము. ఒకవ్యక్తి ఫలానా చెట్టుక్రింద ఎఱ్ఱని రంగుగల ఒక చిన్న జంతువును చూచివచ్చితిని అని చెప్పెను. ఈ మాటవినిన మరొక వ్యక్తి ఆ చెట్టుక్రింద నేనుకూడ ఆజంతువును చూచితిని. అది ఎఱ్ఱరంగు కానేకాదు. ఆకుపచ్చ రంగు. ఇంతలో మఱొకవ్యక్తి అచ్చటకువచ్చి అది ఎరుపురంగూకాదు ఆకుపచ్చరంగూకాదు నా కళ్ళార చూచితిని. అది నీలిరంగుగలది. ఈ విధముగా పెక్కురు గుమికూడి ఆ జంతువు రంగునుగూర్చి వాదులాడుకొనుచుండిరి. దారిన పోవు ఒక పెద్దమనిషి మీరిట్లు వాదులాడుటకు కారణమేమి? అని అడిగెను. వారి జవాబులు విని అతడు మీరందరు పలుకునది నిజమే ఎవ్వరూ అబద్ధము చెప్పుటలేదు. అది ఊసరవెల్లి. ఇష్టమువచ్చినట్లు మాటిమాటికి రంగులు మార్చుకొనును. ఒక్కొక్కప్పుడు దానికి ఏరంగూ ఉండదు అనెను.

(గోస్వామితో) పరమేశ్వరుడు కేవలము సాకారమూర్తి అని పలుకుట పొరపాటు. అతడు శ్రీకృష్ణునిగా మానవరూపము ధరించి వచ్చెను. భక్తునకు దర్శనమిచ్చును. ఇదియు వాస్తవమే. మరల అతడు నిర్గుణుడు. అఖండ సచ్చిదానంద స్వరూపుడు. ఇదియు వాస్తవమే సుమా! వేదములుకూడ వానిని సగుణుడుగాను నిర్గుణుడుగాను వర్ణించినవి.

అఖండ సచ్చిదానంద స్వరూపమును అనంత సాగరముగ భావింపుము. చలికాలమున రాత్రులందు అక్కడక్కడ మంచు గడ్డలు కట్టును. కాని సూర్యరశ్మి సోకగనే ఆ గడ్డలు కరిగి మరల సముద్రపునీటిలో ఏకమగును. అటులనే భక్తునియొక్క ప్రభావమున భగవంతుడు సాకారరూపములు దాల్చిననూ జ్ఞానోదయమైనంతనే మరల అద్వితీయమగు అఖండ సచ్చిదానంద స్వరూపములో విలీనుడై పోవును.

పాపచర్యలు తలపునకు తెచ్చుకొని మనస్సును క్లేశపఱచుకోవలదు. ఏలన ఆ పాప మెంత ఘోరమైనదిగా ఉన్నను, ఆ ఘోరత మానవదృష్టికే కాని ఈశ్వరదృష్టికి కాదు. ఒక్కచూపుతో కోటిజన్మముల పాపములను ఆయన పటాపంచలు చేయగలడు.

—బ్రహ్మానందస్వామి.

సంశయము నుంచుకొనకుము

నీ స్వభావమును మార్చుకొని స్వాధీనము లోనికి తెచ్చుకొనుట ఎట్లు అని యాతురత పడకుము. బొగ్గు చాల నల్లనిది. నిప్పుతో కూడినపు డది తేజోవంతమగును. దానికి స్వాభావికమగు నలు పంతరించును. అదేమాదిరి జ్ఞానమను అగ్నితో సంపర్కము గలిగినపుడు నీ హృదయములోని మాలిన్య మంతరించును.

నీ హృదయమును పరిశుద్ధముగాను, మాలిన్యరహితముగాను ఉంచుకొనుము. మంచి చేయుశక్తి నీకప్పుడు అపారమై యుండును. అప్పుడే చాకిరేవునుండి వచ్చిన తెల్లగుడ్డకు ఏ రంగువేసినను పట్టను. మనస్సు చాకిరేవునుండి అప్పుడే వచ్చిన గుడ్డవంటిది. సత్సాంగత్యము, హృదయపూర్వకప్రయత్నము దాని నీశ్వరుని వైపునకు త్రిప్పును. ఆంగ్లవిద్య నభ్యసించిన వారి యుపన్యాసమును వినుము, వా రెక్కువ యాంగ్లపదములను వాడుదురు. సంస్కృత పండితులు ఎక్కువ సంస్కృతపదముల నుపయోగింతురు. సత్సాంగత్యముకలవారియొక్క మనస్సు పాపమువైపునకు ఎప్పుడుగాని తిరుగదు. దుస్సాంగత్యముకలవారు సదా పాపపు సంగతులనే తలపోయుచుందురు. తా మెట్టి వారితో సాంగత్యము చేయుదురో అట్టివారి రంగు (లక్షణములు) తమ తలంపులకు పట్టును. సత్సాంగత్యము నైతికభావములకు దోహదము నిచ్చును. దుస్సాంగత్యము చెడుతలంపులనే వృద్ధిచేయుచుండును.

మనలను మనము మోసపుచ్చుకొనకుండ ఉందుముగాక! సత్యము, భక్తిమాత్రమే భగవంతునిసాన్నిధ్యమునకు చేరుటకు మార్గములు. దేవుని మఱచితిమేని మృతినొందుదుము. భక్తి లేనిదే మనము నిజముగ బ్రతుకనే లేము.

జ్ఞానము, భక్తి వేరు కావు. భక్తియును సత్యమునుగూడి జ్ఞానము అగును. ఇతరులను చంపుటకు ఖడ్గముగాని తుపాకిగాని కావలెను. ఆత్మహత్యకొరకు సూదియే చాలును. అట్లే ఇతరులకు బోధచేసి వారి యజ్ఞానమును పోగొట్టుటకు చాల జ్ఞానము కావలెను. భగవంతుని తన హృదయములోపలకు తెచ్చుకొనుటకు ఎక్కువ పాండిత్యము అవసరము లేదు. భక్తిమాత్రమే చాలును.

అన్నిమతములకు మూలము భక్తి. ఒకడు నిజమయిన భక్తిగలిగినవాడైనచో, అతని మతము అతని యవసరములకు చాలును. చదువు మూలమునగాని, ఇతర మతములలో కలియుటవలనగాని, భక్తి లేనివానికి నిజమైన జ్ఞానము కలుగదు.

“నా ఆవు ఇది తినును, ఇది తినదు” అనుచు పశులకాపరి తన కిష్టమువచ్చిన పదార్థములతో తన ఆవును మేపును. ఆవు దానిని వాసన చూచి చూడకయే తల త్రిప్పుకొనును. అది యెక్కువ పాలనీయదు. కాని, ఏది పెట్టినను ఎక్కువ ఆప్యాయతతో తిను ఆవు, పాలు బాగుగ నిచ్చును. సంశయాయత్తచిత్తముల నుండి జ్ఞానమనెడు పాలు ధారాళముగ ప్రవహింపవు.

తృష్ణతో బాధపడునతడు చివరకు నదిలోని మురికినీటితోనైనను తన దప్పిని తీర్చుకొననుకట్టును. పరిశుద్ధమైన నీటికొఱకు అచట నూతిని త్రవ్వ నారంభింపడు. భగవంతునియందలి తృష్ణయు నిట్టిదే. ఆయనయందు తృష్ణగలవారు తమ మతము దోషయుక్తముగ కనబడుచున్నను, క్రొత్తమతములకై అన్వేషించుచుండరు. ఒక నూత్నమతమునకూడ స్థాపింప

జూడరు. భగవంతునికొఱకు లోకనికి నిజమైన తృష్ణ గలిగెనేని స్వమతసాహాయ్యమునవే తన దప్పిని చల్లార్చుకొనుటకు యత్నించును. నూతన సిద్ధాంతములను కల్పించుటతో తన కాలమును వ్యర్థపరుచుకొనడు.

లుబ్ధుడు ద్రవ్యముకొఱకై యెట్లత్యాశ పడునో అటులనే భక్తుడు భగవంతునికొఱకు కూడ తపించుచుండును. మునిగిపోవుచున్న వాడు ఊపిరాడక ఎట్లు ఉక్కిరిబిక్కిరియగునో అట్లే అతడును భగవంతునికొఱకు ఆతురత పడును.

"కొందరు గ్రుడ్డినమ్మకముగూర్చి నిరసన భావముతో మాటలాడుదురు. వారియుద్దేశము నాకు బోధపడదు. గ్రుడ్డినమ్మకమనుమాటకు వారి యర్థమేమి? 'గ్రుడ్డిభక్తి' యను నొక ప్రత్యేకవిధమగు భక్తి లేదు. 'జ్ఞాన'మున్నది. 'భక్తి' యున్నది. భక్తికి కన్నులులేవు. భక్తి యంతయు గ్రుడ్డిదే" యని శ్రీ రామకృష్ణు డనెను.

నాస్తికజీవితము సల్పసమకట్టితిమేని మనకు నాశమే సంభవించును. సంశయముల నన్నిటిని వీడి గాఢమైన భక్తిని వృద్ధిపఱచుకొనవలెను. ప్రపంచము శూన్యమునుండి యుద్భవింపలేదు. శూన్యమునుండి మనుజుని ప్రాణము, తలంపు జనింపగలవా? పరమేశ్వరుడుండుటను గుఱించి గాని, ఈశ్వరకటాక్షముయొక్క సత్యమును గుఱించిగాని మన కెట్టి సందేహము ఉండ నవసరము లేదు.

"నరకమును గురించిన తలంపులతో బాధపడకుము. భగవంతుని చింతించి యతని నిట్లు ప్రార్థింపుము: 'నేననేక నిషిద్ధకార్యములను చేసితిని. విధ్యుక్తములైన పనుల ననేకములను చేయనైతిని. ఓ ఈశ్వరా! నాయందు కరుణింపుము' నీ పాపపుంజములు భస్మీపటలమై పోవును" అని శ్రీ రామకృష్ణభగవానులు చెప్పిరి.

* * *

బ్రాహ్మసమాజ ప్రధానాచార్యుడగు కేశవచంద్రసేనుతో ముచ్చటించుచు శ్రీ రామకృష్ణ పరమహంస యొకానొకప్పు డిట్లు చెప్పెను: "నీవు జగమును సృష్టించితివి. నీ మహిమ వర్ణనాతీతము. నీవిది చేసితివి. అది చేసితివి' అని భగవంతుని ప్రార్థించుటవలన ప్రయోజనమేమి? తండ్రి ముందఱ కుమారుడు కూర్చొని, 'అహా! నా తండ్రి కింతమంది నౌకరులున్నారు, ఇన్ని గుఱ్ఱము లున్నవి, ఇన్ని బంగ్లులున్నవి, ఇన్ని తోటలున్నవి' అని ప్రశంసించునా? అట్లు చేయడు. ప్రేమగల కుమారుడు తండ్రియొక్క సంపద నిట్లు ప్రశంసింపడు. తండ్రియొక్క ప్రేమనుగురించికూడ ఎక్కువ తలపోయడు. అవి యుండుట చిత్రముగాదని అతనికి తెలియును.

మనము భగవంతుని బిడ్డలము ఆయన ప్రేమ ప్రకృతిసూత్రము. దానినిగురించి యాశ్చర్యము కనుపఱచుటగాని, భావించుటగాని, స్మరించుటగాని అనవసరము. ఇట్టి వృథా ప్రలాపములతో మనము కాలము వ్యర్థపఱచుకొనరాదు. సరిగా భగవత్సన్నిధానమును చేరుటకే సమకట్టవలెను, భార్య భర్తను సమీపించు రీతినిగాని, బిడ్డ తల్లిని చేరుమాడ్కిగాని, యతనియొద్దకు మనము చేరవలయును. మన మతనిని చనవుతో సమీపించి భర్తను భార్య కోరురీతిగ, తండ్రిని బిడ్డ కోరురీతిగ, మనకు కావలసినపనిని చేయుమని అడుగవచ్చును. దూరముగానున్నచో, మనము అతని నాలింగనము చేసికొననేరము. ఆయనదగ్గఱకు వెళ్ళుటకు భయపడరాదు. అతడు నీవాడే యనియు, నీ బంధువు లందరికన్నను నీకు సమీపస్థుడనియు

సమ్మనము ఆయనతో నీవు పూర్ణమగు చనవుతో దాపరికమేమియులేక వ్యవహరింపవచ్చును.

భక్తిమార్గముయొక్క రహస్యమిదియే. భక్తిలో భయమునకుగాని, ఆశ్చర్యమునకుగాని, అణకువకైనగాని తావులేదు. ప్రేమ, విశ్వాసము, శ్రద్ధ భక్తియొక్క లక్షణములు. ఆరంభములో జంకు- భయమునైతము- ఉండవచ్చును. భక్తి విజృంభించుకొలది వాని స్థానమున విశ్వాసము జనించును. భక్తుడప్పటున భగవంతుని తన స్వాంత సొమ్మగ ఎంచి యతనిని చేరును.

* * *

తన శిష్యులలో నొకరితలి యొకప్పుడు శ్రీ రామకృష్ణునియొద్దకవచ్చి యిట్లనెను: "నేను ముసలిదాన నయితిని. నా కుటుంబ చింతలను వదల్చుకొన దలచితిని. బృందావనమునకుపోయి రాధాసాన్నిధ్యమున విరక్తిమార్గమవలంబించి కాలముగడప నెంచితిని."

బరమహంస ఆ ముసలికి నిజముగా నిది సాధ్యముకాదనియు, ఆమె వైరాగ్య మూహా ప్రపంచములోనిదే యనియు, ఆమె కింకను కుటుంబాసక్తి పూర్తిగా వీడలేదనియు తెలిసి, యామెతో నిట్లనెను:

"అమ్మా! నీ మనుమరాలియెడ నీకు గల యనురాగము నాకు తెలియును. నీవు బృందావనమున కేగినను మరి యే యితరప్రదేశమునకు జనినను, ఎచటికి పోయినను, నీ మనుమరాలిని మరువజాలవు. నీవు లేనియప్పుడామెకు సంరక్షణ జరుగుచున్నదో లేదో అని ఆలోచించుచుందువు. నీ శరీరము బృందావనములో నున్నను, నీ మనస్సంతయు మనుమరాలిమీదనే యుండును. కాని నీ మనుమరాలినే దేవిగా నెంచి నీ ప్రేమ నామెయెడల జూపుము. ఇంటియందేయుండి బిడ్డను జాగ్రత్తగా జూచుకొనుచు ఆమె రాధయే యను భావము నీ మనస్సున కెక్కునట్లు చేసికొనుము. బిడ్డయందలి ప్రేమ యాకత్తు దేవియెడల భక్తిగా మారును. పిల్ల నాడించునపుడు, దాని కాహార మిడునపుడు, బొట్టు నుదుట నుంచునపుడు, సదా నీ విదియంతయు దేవికే చేయుచున్నట్లూహింపుము. అప్పుడు నీవు స్వస్థలములోనున్నను, వైరాగ్యముయొక్క లాభమును, బృందావనములో నుండి కృష్ణుని భజించు లాభమును పొందుదువు"

* * *

"నీ వెవరిని ప్రేమించినను – బిడ్డనుగాని, తల్లినిగాని, తండ్రినిగాని, స్నేహితునిగాని – ఆ వ్యక్తి భగవత్స్వరూపమే యనియు, దేవియొక్క యపరావతారమే యనియు ఎంచుట నలవరచుకొనుము. ఇది మనకందఱకు సులభమయినట్టిదియు, అమోఘమైనట్టిదియు నగు మార్గము. ఇదియే మన జీవితమును మాలిన్యరహితముగా చేసికొను పథము" అని శ్రీ రామకృష్ణుడు బోధించెను.

ఒకనాడు అర్ధనిశాసమయమున రామస్వామిపడెయాచి నిద్రనుండి మేల్కాంచెను: సమీపమున నున్నయరణ్యమున గల తన స్నేహితుడు సెంగోడన్ గుడిసెకు జనెను. పేరుతో పిలుచుచు తలుపు తట్టెను. సెంగోడన్ నిద్రలేచి "నీకేమికావలెను? ఇట్టి రాత్రి సమయములో నన్నెందులకు నిద్రలేపితివి?" అని యడిగెను.

"చుట్ట కాల్చుకొనుటకు నిప్పుపుల్ల కావలెను" అని పడెయాచి బదులు చెప్పెను. "ఎంత వేడుకగా నున్నది. నీ చేతిలోని దీప

ముతో ఏల చుట్ట కాల్చుకొనలేను?'' అని సెంగోడన్ ఆశ్చర్యముతో పల్కెను.

తన చేతిలోని లాంతరులో నిప్పున్నదని రామస్వామికి జ్ఞప్తికి రాలేదు. భగవంతుడు తమ హృదయములలోనే శాశ్వత నివాసము చేయుచుండుట తెలియక, బయట నెచటనో కలడని వెదకువారి తెలివితక్కువ తనమును స్పష్టము చేయుటకు శ్రీ రామకృష్ణుడు ఈ పై కథ నుడివెను.

తన వక్షఃస్థలమును చూపుచు, "ఇచట భగవంతుని జూచువాడు బాహ్యప్రపంచమందటిలోను అతని యునికిని చూచును. తన హృదయములో భగవంతుని చూడనివాడు మరెచటను అతనిని జూడజాలడు. తన హృదయమను గుడిలో భగవంతుని దర్శింపగలిగిన యతడు కాశిలోను, కంచిలోను అతనిని చూడగలడు. అపుడతనికి బ్రహ్మాండమంతయు దేవునియొక్క యొక గొప్ప దేవాలయమని తెలియవచ్చును. హృదయములో ఈశ్వరుని సందర్శింపలేకపోయి ఆ కాశివీధియందును, అంతకన్న ఉన్నతమైన ప్రాంతములందును ఆయనను వెదకునతడు అవిద్యచే ఆవరింపబడినవాని మనము నిశ్చయించుకొననగును. జ్ఞానజ్యోతి వెలుగునపుడు ఈశ్వరుడు హృదయమను దేవాలయములో ప్రజ్వరిల్లును.

హృదయమునందు భగవంతుని దర్శించుట యనగా ఇతరులు ఆయననుగురించి నుడివినపలుకుల నంగీకరించుట కాదు. దానిని తద్గర్భితభావసహితముగ గ్రహించి, తదనుసారముగ తన జీవితమును మార్చుకొనవలయును. భగవంతుని తన హృదయములో కనుగొనిన యతని జీవితమంతయు పూర్తిగ మారిపోవును. చాలకాలముక్రిందట డబ్బుదాచి పోగొట్టుకొని వెదకుచు తుదకు తన జేబులోనే దానిని కనుగొనినవానివలె అతడుండును. తల్లి తనబిడ్డ చనిపోయినట్లు కలగనెనని యనుకొనుము. కలలో ఆ బిడ్డకై విలపించును. హఠాత్తుగ మేల్కాంచి ఆ బిడ్డ తన ప్రక్కననే సుఖముగా నిద్రించుట చూచును. ఆమె కెంత సంతోషమగునో దానిని స్మరింపుము. ఈశ్వరుడు మన హృదయమునందుండుట ఎఱిగినప్పుడు మనము అట్టి యానందమే పొందుదుము.

* * *

ఒకదినమున మిక్కిలి ఆతురతతో యశోద రాధను "నా గోపాలుడెచట? ఇంకను ఇంటికి రాలేదే. అత డెచటికి వెళ్లినది నీకు తెలియునా?'' అని యడిగెను.

రాధ నిద్రలేచి "అమ్మా! నీ వాతురత పడకుము. కన్నులను మూసికొని గోపాలుని గురించి ధ్యానముచేయుము. వెంటనే నీ వతని చూతువు'' అనెను. యశోద ఆట్లొనర్చి తన ముద్దులగోపాలుని చూచెను.

అంతట యశోద రాధ నొకవర మడిగెను. "రాధా! నా కన్నతల్లీ! నీ భక్తియొక్క ఫలితమే నీ శక్తి. నాకుకూడ దానినీయవా? నాకు మార్గము చూపుము.'' యశోద వరమును బడసెను.

అన్ని చోట్లను, ఎల్లప్పుడును, మనముకూడ రాధా యశోదలమాడ్కి గోపాలుని చూడనగును. అయినను మనముకూడ రాధాయశోదలవలె గోపాలుని చూచుటకు ఆవేదనపడవలెను. ఆవేదన హృదయములో నుద్భవింపవలెను. నిజమయిన ఆవేదనతో మనము కోరితిమేని భగవత్సందర్శనము మనకు తప్పక సంభవించునని కఠోపనిషత్తు చెప్పుచున్నది.

—శ్రీ రామకృష్ణోపనిషత్తునుండి

మాతృదేవి చరణసన్నిధి

ఆంగ్ల గ్రంథము: ఎట్ ది హోలీమదర్స్ ఫీట్

అనువాదము: పి. గణపతిశాస్త్రి

నేను: అవునమ్మా! శరీరం ఉన్నంతకాలము మనిషి బాధపడక తప్పదు! నా బాధలన్ని తొలగించి వెయ్యవలసిందని కూడా నేను ఠాకూరు నెప్పుడు ప్రార్థించలేదు! కాని తీరని దుఃఖాలతో సతమవుతున్న సమయంలో ఆయన సాక్షాత్కరించి మన కింత ఊరట కలిగించవచ్చునుగదా!

అమ్మ: అవును, నాయనా! నీవన్నది నిజమే! ఇదే సంగతి నేనాయనతో మొర పెట్టుకున్నాను. దానిమీద ఆయన "అటువంటివారు లక్షలున్నారు! నా కిష్టంవచ్చిన పద్ధతిలో వారితో వ్యవహరిస్తాను." అన్నారు.

నేను: నే నెంతగా బాధ పడుతున్నానో గమనించలేరా, ఠాకూరు?

అమ్మ: గమనించలేకేం? అయితే నీవంటి వారింకా లక్షలకొద్దీ ఉన్నారుగదా మరి?...

నేను: రేవుల్లో పనిచేసే పాటకపు జనం చాలా అదృష్టవంతులమ్మా! జీవితస్వప్నంలో నించి మేలుకున్నవారు, భగవానుని అన్వేషకులు మాత్రమే విపరీతమయిన వేదన లనుభవిస్తారు అంతే!

అమ్మ: అవును నీవన్నది నిజమే నాయనా! ఆ పాటక జనం తమ జీవితం చాలా హాయిగా గడిపివేస్తారు. ఇంత తింటారు, తాగుతారు. హాయిగా కాలక్షేపం చేస్తారు! కాని భగవానుని భక్తులే యెంత నేలపాలవుతారు.

నేను. అమ్మా, అలాగ యాతనల పాలవుతున్న వారికేసి చూస్తూంటే నీకు జాలి వెయ్యదా?

అమ్మ: వారిని గురించి నే నెందుకు బాధపడాలి? ప్రపంచాధినేత భగవానుడు వారి సంగతి చూసుకుంటాడు.

నేను: అమ్మా, నీ మీద భక్తిప్రపత్తులు పెంపొందించుకున్న భక్తులకోసం తిరిగి ఈ లోకానికి మరలిరావాలని అనిపించదా నీకు?

అమ్మ: ఈ లోకంలో జన్మించడమంటేనే బాధ లనుభవించడమన్న మాట! చాలు! చాలు! ఇంతకన్న యాతన లనుభవించలేను! తిరిగి ఈ లోకానికి మరలిరావాలని నా కనిపించడంలేదు!...

అమ్మ సహోదరులదగ్గిరనించి కొన్ని ఉత్తరాలు వచ్చాయి. ఆర్థికంగా సహాయం చెయ్యవలసిందని వ్రాస్తూ వారు ఆ లేఖలలో తమ తమ కలహాలను గురించిన గొడవలన్ని ఏకరువు పెట్టారు. అవి చదివిన తరువాత నేను సూచించాను.

నేను: అమ్మా, వారికి పుష్కలంగా సొమ్ము ఇయ్యమని నా ప్రార్థన. ఈ విషయమై ఠాకూరు ముందు నివేదించవలసిందని కోరుతున్నాను. సమస్త భాగ్యభోగాలు పూర్తిగా అనుభవించిన పిమ్మట వారి కిక లేనిపోని లంపటాలేవి మిగలవు.

అమ్మ. అది ఎన్నటికీ జరగదు! బ్రతుకు మీది వ్యామోహం వారి నెన్నడు విడిచి పెట్టదు. వారి కెంతటి భాగ్యభోగా లమరినా చిట్టచివరికి జరిగేదింతే! ప్రాపంచిక వ్యామోహాలలో పడి కొట్టుమిట్టాడుతున్నవారి కెన్నటికి అనాసక్తి పొందనేరదు. జీవితంలో ఎదురుపడుతున్న ఇబ్బందులనుగూర్చి వారెల్లప్పుడు ముక్కుతూ మూలుగుతూనే ఉంటారు.

కాళీకి ఎప్పుడు డబ్బు ఇబ్బందులే! ఇప్పుడు ప్రసన్నకూడా కాళీ అడుగుజాడలలో పడుతున్నాడు. కాని వరదామాత్రం సొమ్ము కావాలని అడగదు. "సోదరి సొమ్ము ఎక్కడినించి తేగలదు?" అని అంటూంటాడు.

"మీ మతిపోయిన మరదలుకూడా సొమ్ము తే తెమ్మని అడగదు!" అన్నాను నేను.

అమ్మ అంతే కాదు! ఎవరయినా సొమ్మిస్తే వెంటనే దూరంగా విసిరివేస్తుంది. ఆవిడ!

నేను: ఇటువంటి కుటుంబంలో నీ వెందుకు జన్మించావమ్మా? దానిమీద అమ్మ ఇలాగ వివరించారు.

అమ్మ: నా తల్లిదండ్రు లిద్దరు చాలా మంచివారు మా నాయన రామభక్తులు! మా అమ్మ చాలా జాలిగుండెగల వ్యక్తి. ఎవరికన్నా భోజనం పెట్టడం అంటే ఆవిడ కెంతో సంతోషం. ఆపైన అందరి కష్టసుఖాలలోను ఆదుకుంటూ ఉంటుంది. మాయామర్మం తెలియని వ్యక్తి ఆమె. హుక్కా అంటే మా నాయన కెంతో ప్రీతి. వీధమ్మట పోయేవారందరిని కాస్త హుక్కా తాగిపొమ్మని ఆహ్వానిస్తూ ఉండేవా రాయన. దగ్గిర కూర్చోబెట్టుకని హుక్కా అందించేవారు అన్ని అతిథి మర్యాదలు స్వయంగా ఆయనే చేస్తూండేవారు.

ఉద్బోధన కార్యాలయము. ప్రార్థన మందిరము. 2 మే – 1912.

"అమ్మా, ఠాకూరు తరచుగా కొంతమంది తమకెంతో ఆత్మీయులన్నట్టు ప్రసంగిస్తూ ఉండేవారు దీని అంతరార్థమేమిటి?" అని నే నడిగాను.

దానిమీద మాతృదేవి వివరించారు.

అమ్మ: ఆ వ్యక్తులు తమ నిత్య సహచరులని ఠాకూరు అభిప్రాయం. ఎవరన్నా మహారాజు విదేశానికి ప్రయాణమయితే, అనుచరులు ఆయన వెంట బయలుదేరతారు. నేను జయరాంబాటికి ప్రయాణమయినప్పుడు నాపరివారం నా వెంట వస్తున్నారుగదా! ఇందుచేత ఎంతో ఆత్మీయులయినవారు యుగయుగాలలో ఒండొరు లనుసరిస్తూంటారు. "నా హృదయ సన్నిహితులయిన వారందరు నా దుఃఖాలపాలు పంచుకుంటారు" అని ఠాకూరు అంటూండేవారు. ఆయన తమ యువక శిష్యులకేసి చూపించి వారు నా కష్టసుఖాలలోను యాతనలలోను పాలు పంచుకొంటారు అని అంటూండేవారు. ఠాకూరుతో బాటు ఆయన అంతరంగికులుకూడా భూమిమీద అవతరిస్తూంటారు. ఠాకూరు నరేంద్రుణ్ణి సప్తర్షి మండలంనించి అవతరింపజేశారు. దక్షిణేశ్వరంలో కాళీ దేవాలయంలో ధ్యాన నిమగ్నులయి ఉన్న తరుణంలో ఠాకూరు శంభు మల్లిక్‌ను కాళీమాత విగ్రహం వెనకాల చూశారు. బలరామ్‌ను యథాతథంగానే సందర్శించారాయన. మొట్టమొదటగా చూపినప్పుడు "నేను సరిగ్గా ఇదే ఆకారంలో చూశాను పచ్చని శరీరచ్ఛాయ, తలమీద తలపాగా, అచ్చంగా ఇదే ఆకారం." అని ఉట్టంకించారాయన. ఆతరువాత సురేంద్ర మిత్రనుకూడా అలాగే సందర్శించారు. "ఈ ముగ్గురు నాకు ఆ భగవానుడు ఏర్పరచిన సప్లయిదారులు" అని ఆ తరవాత అన్నారాయన.

అమ్మ ఇంకా ఇలాగన్నారు.

ఈ రోజుల్లో జనం బాగా తెలివిమీరిపోయారు. ఠాకూరు చిత్రపటాలిప్పుడు వారి చేతికి వచ్చాయి. ఇదిగో, ఈ మాస్టరు మహాశయుడున్నాడే! ఈయన సామాన్య మనిషి కాదు! ఠాకూరు నోటమ్మట వెలువడిన ప్రతి మాట వ్రాసుకున్నా డాయన.

నేను: తాను రచించిన శ్రీరామకృష్ణ కథామృతాన్ని [గాస్పెల్] గురించి మాస్టర మహాశయులు 'అది పూర్తిగా ప్రకటించా లంటె ఏపది పన్నెండు సంపుటాలదాకా పెరగ వచ్చునని అన్నారు. దానికి ఆయనకి తగినంత అవకాశం లభిస్తుందా మరి?'

అమ్మ: అవును నాయనా, నీవన్నదినిజమే! ఆరోజు కారోజు బాగా పెద్దవాడవుతున్నా డాయన. ఆ పుస్తకం ప్రచురణ పూర్తికాక మునుపే ఆయన మరణించ వచ్చును.

నేను: ఠాకూరుకు కొందరు తెల్లవారితో పరిచయం కలుగుతుందనో, మరేదో నీవు నాతో జయరాంబాటిలో అన్నావు కావమ్మా!

అమ్మ: లేదు. నేను అలాగనలేదు! తెల్ల వారిలో చాలామంది ఠాకూరుశిష్యులు కాగల రని మాత్రమే నేనన్నాను అంతే! ఉదాహరణకు, ఇప్పుడు ఆయన దగ్గిరికి ఎంతమంది క్రిస్టియనులు వస్తున్నారో గమనించావా? ఈపైన నూరేళ్ల తరవాత మళ్లీ భూతలిమీద అతను అవతరించ బోతున్నామని ఠాకూరు స్వయంగా అన్నారు. ఈ నూరేళ్లు తమ భక్తుల హృదయాల్లో నివసిస్తా రాయన. తిరిగి ఈ భూతలి మీద అవతరించబోవడం లేదని నేనాయనతో అన్నాను. ముక్కలు ముక్కలుగా నరికి వేసినా తాను భూమిమీదికి తిరిగి దిగి రావలసుకో లేదని లక్ష్మికూడా అన్నది. దానిమీద ఠాకూరు నవ్వుతూ "రాకేం జేస్తావు! కాల్మీ ముక్క వేళ్లలాగ మన వేళ్లన్నీ ఒండొంటితో పెనవేసుకు పోయాయి. ఒకటి లాగితే అన్ని పైకి వచ్చేస్తాయి.

ఠాకూరు తరుచుగా అంటుండేవారు. "పట్టి మాటలవల్ల ప్రయోజన మేమిటి? మామిడి పళ్లు తినాలన్న కోరికతో తోటలోకి వచ్చావు. పళ్లుతిని వెళ్లండి. తోటలో చెట్లకి ఎన్నెన్ని కొమ్మలుంటే వాటికి ఎన్నెన్ని ఆకులుంటే మనకేం?

నేను: కంటికి ఏదైనా ప్రత్యక్షంగా కనిపిస్తే తప్ప దీనివల్ల ప్రయోజన మేమిటి?

దానిమీద రవంతసేపు ఊరుకుని అమ్మ ఇలాగన్నారు.

"అవును! నీవన్నది యథార్థమే. ఏకొంత ప్రత్యక్షానుభవం కావాలి నిజమే. కాని ఒకప్పుడు అలాంటి అనుభవం కలగకపోయినా నిరుత్సాహ పడకూడదు!'

నేను: ఇటీవల శరత్ మహారాజ్ [శారదానంద స్వామి] ఇలా గన్నారు స్వామి వివేకానందకూడా ఒకప్పు డిలాగే సెలవిచ్చారు. పక్కగదిలో బంగారునాణాల కుప్ప ఒకటి ఉన్నదనుకోండి! దానిసంగతి ఆ పక్కగది లోనే ఉన్న దొంగకొకనికి తెలిసిందనుకోండి! అయితే మధ్యన ఒక అడ్డగోడ ఉన్నందున ఆ బంగారం స్వాధీనం చేసుకోడానికి వీలుపడదు! అప్పుడు ఆ దొంగకంటికి ఒక్క కునుకయినా పడుతుందా? ఆ బంగారం అంతా చేజిక్కించు కోవడ మెలాగా అని ఆత్రపడు తూంటాడు. ఇలాగే ఒక వ్యక్తికి భగవాను డున్నాడన్న దృఢనిశ్చయం కలుగుతుం దనుకోండి! ఆపైన అతనికి మరి సంసారంమీద వ్యామోహం కలుగుతుందా?

అమ్మ. అవును నాయనా, నీవన్నది అక్షరాలా యథార్థం!

నేను: అమ్మా, నీవేమని అన్నా, సంసారం పరిత్యజించి విరక్తి సంపాదించుకోవడం మిక్కిలి ముఖ్యమయిన కర్తవ్యం. నేను నా జీవితలక్ష్యమయిన పరిపూర్ణత్వాం సాధించుకో గలనా అమ్మా!

అమ్మ: తప్పకుండా సాధించుకోగలవు నాయనా ఠాకూరు శరణాగతి పొందినవారికి

సమస్తము సంప్రాప్తిస్తుంది. సర్వసంగ పరిత్యాగమే ఆయన మహనీయ వైభవము. నాకిప్పటికీ గుర్తుంది. ఆయన గదిలో సుగంధ ద్రవ్యాలపంచీ ఖాళీ అయింది. అందుచేత మధ్యాహ్న భోజనం ముగించుకున్న తరవాత ఠాకూరు సుగంధ ద్రవ్యాలకోసం నహబత్ కిందఉన్న నాగదికి వచ్చారు. నోట్లో వేసుకోవడానికి కొన్ని సుగంధద్రవ్యాలిచ్చాను. ఆపైన మిగిలినవి ఒక పొట్లంలోపెట్టి "ఇవి దగ్గిర అట్టే బెట్టుకోండి" అని ఆయన చేతికిచ్చాను.

తిరిగి నా గదిలోనించి బయలుదేరారాయన. కాని తమగదికి వెళ్ళడానికి బదులుగా దక్షిణాపు దెసవైపున్న గంగానదివైపు వెళ్ళారు. ఆ సమయంలో ఠాకూరుకు దారి తిన్నగా స్ఫురించలేదు. చూపే తిన్నగా ఆనడం లేదనిపించింది. "అమ్మా, నేనిక్కడపడి మునిగిపోవాలా?" అని గట్టిగా కేకపెట్టారు. నదికి బాగా వరద వచ్చింది. అందుచేత నేనెంతో ఆందోళనపడ్డాను. పట్టపగటివేళ నేనెన్నడు గదిదాటి బయట అడుగుపెట్టలేదు. పోనీ అనుకుంటే ఆ దరిదాపుల్లో ఎవ్వరు కనిపించలేదు! ఆ పరిస్థితిలో ఆయనకు సాయపడడానికింక ఎవ్వరిని పంపించగలను? ఎలాగయితేనేం? అంతలోనే దేవాలయానికి చెందిన బ్రాహ్మణులు ఒకాయన అటువేపు వచ్చారు. హృదయ్‌ని పిలవడానికి ఆయన్ని పంపించాను. అప్పుడు అతడు భోజనం చేస్తున్నాడు. కాని ఆ మాట వినగానే చేతులు కడుక్కోవాలని అయినా ఆలోచించకుండా గంగాతీరానికి పరుగెత్తుకువెళ్ళాడు. వెంటనే ఠాకూరును వెంటబెట్టుకుని వచ్చాడు. లేకపోతే ఆయన ఆ సమయానికి గంగిలో పడిపోయిఉండవలసినదే!

నేను: ఆయన గంగాతీరానికి ఎందుకు వెళ్ళవలసి వచ్చింది?

అమ్మ. అట్టే బెట్టుకుని దాచుకోడానికి ఆయనకు కొన్ని సుగంధ ద్రవ్యాలిచ్చానుగదా! అటువంటి పవిత్ర సర్వసంగ పరిత్యాగి ఏవస్తువు ఏమాత్రముకూడ బెట్టుకోరాదు. అందువల్లనే ఆయనకు ఆనాడు తనగదికి తిరిగివెళ్ళే దారి కనిపించలేదు. ఠాకూరు అంతటి మహనీయ సర్వసంగ పరిత్యాగి.

వైష్ణవసన్యాసి ఒకాయన ఒకప్పుడు పంచవటికి వచ్చారు. మొట్టమొదట ఆయనకు దేనిదమీద మమకారం ఉండేదికాదు. కాని క్రమక్రమంగా ఆయనలో విపరీతమయిన లోభం పెరిగింది. పాత్రసామానులు, బిందెలు, ధాన్యం మొదలయినవన్ని కూడబెట్టడం ప్రారంభించాడు. ఠాకూరు అది అంతా గమనించి "ఇది ఇంక అధోగతికే తీసుకపోతుంది!" అన్నారు. అంటే ఆ సన్యాసికి ఆయా వస్తువులమీద విపరీతమయిన మమకారం కలిగిందన్నమాట! ఠాకూరు ఆపైన అతనికి సర్వ సంగపరిత్యాగం బోధించి, పంచవటినించి ఇంకొకచోటికి ఎక్కడికయినా వెళ్ళిపోవలసిందని హిత వుపదేశించారు. ఆ సన్యాసికి చిట్టచివరికి ఆ విధంగా బంధనవిముక్తి కలిగింది.

శిష్యుడు ఒకడు మాతృదేవి పాదాలకు నమస్కరించాలని వచ్చాడు. అతడు నమస్కరించి వెళ్ళిపోయినతరవాత అమ్మ ఇలాగన్నారు.

అమ్మ: హరీష్‌మీద ఆర్ద్రమయిన అభిమానం కలిగిన తరవాత నేనొకపారం నేర్చుకున్నాను. ఇప్పుడు ఎవ్వరిమీద నేను ఎటువంటి అభిమానము వ్యక్తీకరించడంలేదు.

(శేషము.)

శిష్యుడు: "దినమునకు ఎన్నిసార్లు జపించవలెను?"

స్వామి: "శక్త్యనుసారము కనీసము పది వేలసార్లు జపింపుము. మంత్రము పెద్దదైనచో ఐదువేలసార్లు. మఱియు పెద్దదైనచో రెండు వేలసార్లయినను మంచిదే."

శిష్యుడు: "గాయత్రీమంత్రమును వేయిసార్లుచ్చరించుటకే ఐదాఱుగంటలు పట్టును."

స్వామి: "సరే, మంత్రము మిక్కిలి పెద్దదైనచో, వేయిసార్లైనను ఏల ఉచ్చరింపరాదు? దినము తప్పక వేకువనే నిద్రలేచి జపింపవలెను. మంత్రము అంత పెద్దదికాదేని, రెండువేలసార్లతో ప్రారంభించి క్రమక్రమముగా అధికపఱుపుము. అది చాలును. అభ్యసించువారెవ్వరును లేరు. అందఱును వ్యర్థకాలయాపన చేయువారే. విజయము సాధింపవలెనన్నచో గాఢతరాభ్యాస మవసరము.

"గాఢపరిశ్రమ చేయుము జయము సిద్ధము. నిద్రాహారముల కండఱకును తీఱిక లభించును. ఆధ్యాత్మిక సాధనలకే తీఱిక దొరకనిది!"

"అది సరేగాని, నీవిప్పు డేమి చదువుచున్నావు"

శిష్యుడు: "అధ్యాత్మరామాయణము."

స్వామి: "మంచిపని. శ్రీ గురుదేవునికి ఆ గ్రంథముపై చాల ప్రీతి. అందులో ననేక భాగము లాయన ముఖస్థము లొనర్చుకొనెను. ఆయన కద్భుతమగు జ్ఞప్తి యుండెడిది. ఆయన 'శ్రుతిధర' సార్వభౌముడు. ఒక్కసారిమాత్రమే విన్న విషయములుకూడ ఆయనకు జ్ఞప్తియుండెడివి. స్వామిజీ అంతకన్న కొంచెము తక్కువ తరగతివాడు. చదువుటయో, వినుటయో రెండుసార్లు జరిగినపిదప ఆయనకు జ్ఞప్తియుండెడిది."

శిష్యుడు. "ఈ యద్భుతశక్తి యెట్లు లభ్యమగును? వారి బుద్ధిసూక్ష్మతయేనా, ఇతర కారణ మేదైన కలదా?"

స్వామి. 'వారిబుద్ధి పరిపూర్ణముగా వారికి వశవర్తియై యుండెడిది. ఏవస్తువుపై ఆబుద్ధిని చొనిపినను, అది ఆవస్తువును అంటుకొనిపోవును ఇందుకు అపారమగు కేంద్రీకరణశక్తి కావలెను. ఒకేసారి విన్న లేక చూచిన విషయముకూడ వారికి సంవత్సరముల తరబడిగా జ్ఞప్తియుండును.

"శమదమాదులగు ఆఱు గుణసంపదలలో శ్రద్ధ (పరిపూర్ణ తత్పరత్వము) ఒకటి ఈ పరిపూర్ణ విశ్వాసము—తన గురువాక్యమునందును ఈశ్వరునందున, శాస్త్రములందును పరిపూర్ణ విశ్వాసము—ఇదియే పారమార్థిక క్షేత్రమున అత్యంత ముఖ్యము. 'ఫలాన పనిని చేయుమని గురువు నన్నాజ్ఞాపించినాడు. నేనది చేసితినేని నాకు విజయము చేకూరుట నిస్సంశయము. అన్యథా జరుగనేరదు' అని తలంచు జాజ్వల్యమానశ్రద్ధ గురువాక్యములందుండుట అత్యావశ్యకము.

"శ్రుతిధరునకును సామాన్య మానవునకును భేదమేమి? శ్రుతిధరుడు తన మానసిక శక్తుల నన్నిటిని ఏకాగ్రమొనర్చి దేనిమీదనైన ప్రసరింపజేయగలడు. సామాన్య మానవుని మానసికశక్తులు చెదరియుండును. వాని నేకాగ్రమొనర్చి ఉద్దిష్టవస్తువుపై కేంద్రీకరించు శక్తి అతని కుండదు. లౌకికుల బుద్ధి ఎన్నో వస్తువులమీదికి చీలియుండును. వివాహమయ్యెనేని, బుద్ధిలో సగపాలు భార్యమీద నిలు

చును. మిగిలినదానిలో నెక్కువభాగము బిడ్డల మీఁదకి ద్రవ్యముమీఁదకి, ఆస్తిమీఁదకి ఇట్లెన్నిటిమీఁదికో పోయి యుండును. ఇంకను మిగిలియుండు కొంచెమును భోగ్యవస్తువులందు విభజింపబడియుండును. కాని బుద్ధినంతయు ఏకాగ్రముచేసి, ఏకముఖముగా ప్రసరింపజేయుట అసాధ్యప్రాయమైన విషయము. శ్రీ గురుదేవుడు మనస్సును ఆవగింజల పొట్లమునకు పోల్చువాడు. 'ఆ పొట్లము చిరిగెనేని, గింజలు చెల్లాచెదరై దశదిశల వ్యాపించును. వానిని మరల చేర్చుట ఎంత దుష్కరము! కొన్ని దొరకనే దొరకవు! కాని పరిపూర్ణ శ్రద్ధగలవానికి అసాధ్యము కూడ సాధ్యముగా మారిపోవును.

''సత్యము నెన్నటికిని మఱచిపోరాదు. దానిని—సత్యమును, ఈ క్షణికప్రపంచమున గల ఏకైక నిత్యవస్తువును—దృఢముగా చేత చిక్కించుకొని యుండవలెను. శ్రీ గురుదేవుడొకసారి హరిమహరాజ్‌తో (తురీయానంద స్వామితో) ఇట్లనెను: 'నీవు వేదాంతము చదువుచున్నావు. దాని సారమేమి? బ్రహ్మమొక్కడే సత్యము, జగత్తు మిథ్య అనియే కదా! ఇంకేమైన కలదా? నీకు కావలసినది సారము. తక్కినదంతయు పాఱవైవుము'. వివిధ శాఖలయొక్కయు, మతములయొక్కయు సిద్ధపురుషులు చేసిన బోధలన్నియు శ్రీ గురుదేవుడొకసారి వినెను. పిదప నొకనాడు వివిధ మతశాస్త్రములు పెక్కింటిని తెప్పించి వానినన్నిటిని నొక దండగా గ్రుచ్చి ధరించి, ఇంచుక సేపు నృత్యమొనర్చి, ఆ పుస్తకములన్నిటిని 'తునాతునుకలు'గా చించి పాఱవైచెను. కొన్ని వస్తువులు పంపుమని నీకొకరు జాబు వ్రాసినప్పుడు, ఆ వస్తువులు సేకరించి పంపిన పిదప, ఆ జాబులో ఏమిపని? నిజమునకు, మానవునికి కావలసినదీ జగత్తుయొక్క సారము మాత్రమే.''

శిష్యుడు: ''ధ్యానకాలమున నా మనస్సును ఇష్టదైవముమీఁదగాని, గురువుయొక్క మూర్తిమీఁదగాని నిలుపజాలకున్నాను''.

స్వామి: '''నిలుపజాలకున్నాను' అనుట నిష్ప్రయోజనము. సక్రమాభ్యాసము చేయవలెను. నిరంతర పరిశ్రమము వలయును. గత్యంతరము లేదు. ప్రతిదినము కొన్నిగంటలు నియమించుకొని, ప్రాత స్సాయంకాలమునందు పూనికతో అభ్యాసము లొనర్పవలెను. ఇష్టదైవముయొక్క పటమును ఎదుట నుంచుకొని ధ్యానముచేయ బ్రయత్నింపుము.

శిష్యుడు: ''నిర్ణీతకాలములో కొంచెము వ్యత్యాసములు కలిగిన నెట్లు? సరియైన కాలమందే ధ్యానమునకు కూర్చుండకపోయినచో నేమి?''

స్వామి: ''ఒకటిరెండు దినములు కొంచెము వ్యత్యాసము కలిగినను హానిలేదు, కాని పనిచేయునపుడు కాలమంతయు అతనిని జ్ఞప్తియుంచుకొని అతనినిగూర్చి తలంచుచుండవలెను. అట్లు చేయుము.''

శిష్యుడు: ''జపధ్యానములు పూర్తిగా విడనాడినచో కేవలము కర్మమూలముననే అభీష్టసిద్ధి కలుగునా?''

స్వామి: ''కర్మ మొనర్చు బుద్ధి సరియైనదైనచో కలుగును కాని ఇది సామాన్యముగా జరుగదు. జపధ్యానములు పరిత్యజింపరాదు.''

శిష్యుడు: ''మనస్సునందు పెక్కుసార్లు చెడుతలంపులు రేకెత్తుచుండును. వాని బారి నుండి తప్పించుకొను టెట్లు?''

స్వామి "దృఢసంకల్పముతో వానిని తఱిమివేయవలెను. 'నిరంతరాభ్యాసముచేతను, వైరాగ్యము చేతను మనస్సు నిగ్రహింప బడును' అని గీతలో చదివియున్నావు గదా. వేఱుమార్గము లేదు. భగవంతుని శరణ మర్థింపుము. అతనిని స్వకీయునిగా నొనర్చు కొనుము. చెడుతలంపు లెగిరిపోవును. అతనిని స్వకీయునిగా చేసికొనితీఱవలెను.

శిష్యుడు: పెక్కుతడవలు ధ్యానవేళ లందు గూడ కామము తీవ్రరూపమున చూపట్టను."

స్వామి: దానిని "లక్ష్యపెట్టకుము. అది అందఱకును చూపట్టును. భగవంతుని శరణు చొచ్చి దానిని తఱిమివేయుము. కాని భోజన విషయమున జాగ్రత్త పుచ్చుకొనుము. జీర్ణ కోశమును రేగజేయు పదార్థములను, సులభ ముగా జీర్ణముకాని పదార్థములను విసర్జింపుము.

శిష్యుడు: 'మన మంత్రమున కర్థమేమి?"

స్వామి: "'జగత్తునకు సృష్టిస్థితిలయకారుడగు భగవంతుడు నా క్లేశములను పోగొట్టును గాక' అని. అన్ని మంత్రముల కిదియే అర్థము. భగవంతునియందు విశ్వాసముంపుము. అట్లు చేయవేని, ఇట్టి వివరణములు వేలకొలదిగా విన్నను ఉపకారము కలుగదు. భగవంతుని ప్రార్థింపుము. అతనిని ప్రేమింపుము."

శిష్యుడు: "ఆసనప్రాణాయామాదులు మనస్సుయొక్క సంస్కారములను తొలగింప తోడ్పడునా?"

స్వామి: "వానివలన ముఖ్యమైన దేదియు సాధింప నవునుపడదు. ఒకవేళ కొంచెము గుణ మేదైన లభించునేమో. భగవంతునిపై నీ ప్రేమ అధిక మగు కొలది, నీ మనస్సు మఱిమఱి నీకు వశ మగుచుండును.'

శిష్యుడు: "గురువునుగూర్చి ధ్యానించుట నాకు ఇష్టము. ఇష్టదైవభావము నా మనస్సులో నంతగా ప్రకాశించుచుండదు. కావున నేను గురుధ్యానము చేయుచున్నాను. ఇది చాలదా?"

స్వామి: "చాలదు. పని నంత తేలిక చేసికొననేల? గురుధ్యానానంతరము ఇష్టదైవ ధ్యానముకూడ చేయుము. కాని గురువుకై నీ మనస్సెక్కువగా పరితపించుచున్నయెడల, అతని నెక్కువకాలము ధ్యానింపుము. ఇష్టదైవ ధ్యానము చేయజాలవేని, అతడు కలడు అని యైనను తలంపుము. అందుచేతకూడ నీకు మనశ్శాంతి చేకూరును."

శిష్యుడు: "ఇరువురును తాత్త్వికముగా నొక్కరేయని నేను వినియున్నాను. అగుచో అందులో నేనొకరిని గూర్చి ధ్యానించినను చాలును గదా! అట్లుల కాదు?

స్వామి: "కాదు. వారిరువురును ఒక్కటే అను అనుభవజ్ఞానము కలిగినప్పుడు—ఆ దశ యందుమాత్రమే—నీ వట్లు చేయవచ్చును. నీ పని నంత సులభ మేల చేసికొందువు?"

శిష్యుడు: "జపము ధ్యానముతోకూడనే చేయవలెనా, ధ్యానానంతరము చేయవలెనా?"

స్వామి: "ధ్యానముతోకూడనే చేయ వలయును. ధ్యానము గాఢ మగుకొలది, జపము తనంతట తానే నిలిచిపోవు నని నీవు పురోగమన మందుకొలది నీకే తెలియ వచ్చును."

గ్రంథ పరిచయం

శ్రీ చిదంబర క్షేత్ర సర్వస్వము

వెల రూ. 16-00 లు.

దీనిలో శ్రీ పతంజలిమహర్షి రచించిన శ్రీ చిదంబరేశ్వరుని నిత్యపూజా సూత్రములు అనుష్ఠింపవలసిన పూజా పద్ధతులు, సూతసంహితలో చెప్పబడిన చిదంబర మాహాత్మ్యము పొందుపర్చ బడినవి.

దీనిని పరిశోధించినవారు చతుశ్శాస్త్రపండితులైన సోమశేఖర దీక్షితులు. శ్రీ కామకోటి శంకరాచార్యులవారు, శ్రీ శృంగేరి శంకరాచార్యులవారు ఆశీర్వదించి వ్రాసినారు. మంచి కాగితములో నాగరలిపితో అచ్చువేసి చక్కగా బైండు చేయబడి యున్నది.

ఈ గ్రంథములో చెప్పిన ప్రకారము దీక్షతో పూజించు భక్తులు, చిదంబరేశ్వరుని అనుగ్రహమున సర్వ శుభములు పొందుదురనుటకు సందేహము లేదు.

అణ్ణా ఎన్. సుబ్రహ్మణ్యన్.

శ్రీ చిదంబర మాహాత్మ్య వేదపాద స్తవములు

ఆంధ్రతాత్పర్య సహితము

అనువాదకులు:

శ్రీ శ్రీపాద వెంకటేశ్వర్లు. శ్రీ కొల్లి అనంతపద్మనాభశాస్త్రి

వెల రూ. 12-00 లు.

ఈ గ్రంథము ఉత్తమశ్రేణికి చేరిన భక్తి గ్రంథము. శ్రీ వేదవ్యాసులు, జైమిని, శ్రీ శంకర భగవత్పాదులు, రచించిన సంస్కృత శ్లోకములకు ఇది చక్కని ఆంధ్రానువాదము. ఇందు, చిదంబర రహస్యముయొక్క వివరణము, శివకామ సుందరీస్తుతి, శివకామ సుందర్యష్టకము, చిదంబర మాహాత్మ్యము మొదలైనవి పొందుపరుప బడినవి. అనేకులు ప్రసిద్ధ పండితులు ఈ గ్రంథ ప్రాశస్త్యమును గూర్చి చక్కని అభిప్రాయము లిచ్చియున్నారు.

దీనిని చదివి సారాంశమును గ్రహించిన ఆస్తికజనులు శ్రీ శివకామసుందరీ నటేశ్వరుల పరిపూర్ణ కృపాకటాక్షమునకు పాత్రులై సర్వ శుభములు బడయగలరనుటలో సందేహము లేదు.

శ్రీ నటరాజ శ్రీ శివకామసుందరీ స్తోత్ర రత్నములు

వెల రూ. 4-00 లు.

శ్రీ చిదంబర మాహాత్మ్య వేదపాద స్తవ గ్రంథమునకు అనుబంధ గ్రంథమే ఇది. ఇందు శ్రీ నటరాజ సహస్రనామ స్తోత్రము, అష్టోత్తర శతనామ స్తోత్రము, శ్రీ శివకామసుందరీ అష్టోత్తర శత సహస్రనామ స్తోత్రము, శివపంచాక్షరీ స్తోత్రము మొదలైన శైవసంబంధ స్తోత్రములు ముఖ్యమైనవి కలవు. చిదంబర క్షేత్ర దర్శనమే మోక్షమునిచ్చునని ప్రఖ్యాతిగలదు. ఆ క్షేత్రమందున్న శ్రీ శివకామసుందరీ నటేశ్వరుల దర్శనము ఎంత ఫలమునిచ్చునో, స్తోత్రమువల్ల ఎట్టి ఫలము సిద్ధించునో చెప్పుటకు ఆ నటరాజస్వామికే సాధ్యముగాని ఇతరులకు అలవికాదు. అట్టి మహిమాన్వితములైన స్తోత్రములను పారాయణజేసి సర్వులు శ్రీ శివకామసుందరీ నటరాజస్వామి అనుగ్రహమునకు పాత్రులు అగుదురుగాక !

పైమూడు గ్రంథములకు సంపాదకులు,
ప్రకాశకులు శ్రీ దర్భాసూర్యనారాయణ, F I E.

పైమూడు గ్రంథముల ప్రతులకు :
శ్రీనివాసనిలయం,
14/133, గాంధిపురం.2. రాజమహేంద్రవరం.3.

భగవద్రామానుజస్తుతి

ప్రకాశకులు: గోదా గ్రంథమాల
మునుగూరు కృష్ణాజిల్లా.
వెల రూ. 8-00 లు.

శ్రీమాన్ కె. టి. యల్. నరసింహాచార్యుల వారు విశిష్టాద్వైత సంప్రదాయమును ఆమూలాగ్రముగ తెలుసుకొన్న పండితులు గోదా గ్రంథమాలద్వారా శ్రీ వైష్ణవ సంప్రదాయమునకు సంబంధించిన అనేక గ్రంథములను ప్రకటించినారు.

ఈ గ్రంథమును తమిళ భాషలోనుంచి ఆంధ్రభాషకు లిపి పరివర్తనచేసి తమిళ మూలమునకు దివ్య సూర్యాలోకమను టీకవ్రాసి ఆంధ్రులకు ఉపకార మొనర్చినారు. పై గ్రంథమునకు సంస్కృత శ్లోకములు రచించి ప్రకటించుటయే కాక సందర్భానుసారముగా అక్కడక్కడ ప్రఖ్యాత తెలుగుకవుల పద్యములను గూడ చేర్చుట ముదావహము. శ్రీమద్రామానుజులు వైష్ణవమతస్థాపకులు. శ్రీవిష్ణుభక్తులు. భక్తుల సేవించిన భగవంతుని సేవించుటయే యగును. కాబట్టి శ్రీ భగవద్రామానుజస్తుతిని పఠించి అందరు భగవదనుగ్రహమునకు పాత్రులౌదురుగాక!

చిత్రాపూడి వెంకట్రావు.

ఈశ్వరుడు తన మాయచే మనలను ఎట్లు కప్పివైచెనో అట్లే దయామయుడై ఈ లోకమున అవతరించి సాధన లొనర్చును. ఇట్లు చేయుట మనకొఱకే—మాయా ఆవరణమును ఛేదించుకొని వెలికివచ్చు మార్గము మనకు చూపుటకొఱకు. ఇంతేకాక మాయాకల్పనములను తాను స్వయముగా కూడ మనకై ఛేదించును. ఒకతండ్రి తన కొడుకులందఱితో ఒకతోటకు పోయెను. కొందరు ఇటు అటు తిరుగుచు ఆటలాడుచు వినోదించుచుండిరి. కొందఱు పుష్పములు కోయుచుండిరి. కొందఱు కొబ్బరికాయలు కోయుచుండిరి. ఒకడుమాత్రము చేపలు పట్టుటకు తటాకముకడకు పోయెను. ప్రొద్దు గ్రుంకువేళ తండ్రి కొమాళ్ళనందఱను రమ్మని పిలిచెను. చేపలు పట్టునతడు తప్ప అందఱును వచ్చిరి. ఎన్నిసార్లు పిలిచినను అతడు రాలేదు—చేపలు పట్టుటలో అతడు మునిగిపోయియుండెను. బాగుగ చీకటిపడినను అతడు రాకపోగా, తండ్రియే అతనియొద్దకుపోయి, గాలమును విఱిచివైచి బండియొద్దకు ఆ బాలుని లాగుకొనివచ్చెను. అట్లే భగవంతుడును అప్పుడప్పుడు వచ్చి మన ఆటవస్తువులను ఛిన్నాభిన్నమొనర్చి, మనలను తనయొద్దకు ఈడ్చుకొనిపోవును.

—ప్రేమానందస్వామి.

let your money grow more than 7 times

A Cash Certificate of Rs. 1000.00 will yield Rs. 7328.07 in 20 years.

Plan ahead for future needs and invest in UBI Cash Certificates. Watch how your money grows !

You can buy UBI Cash Certificates in denominations of Rs 100 00 or its multiples for a fixed period—7, 10, 15 or 20 years On maturity, you will get back a lump sum amount which may be more than seven times of your initial deposit.

Choose the amount and term you think suit you best. Buy a UBI Cash Certificate today

A few examples

Issue Price (Rs)	Encashment value after 7 years	10 years	15 years	20 years
100	200 79	270.70	445 39	732 81
500	1003 96	1353 52	2226 95	3664 04
700	1405 54	1894 93	3117 74	5129 65
1000	2007 92	2707 04	4453 92	7328 07
5000	10039 60	13535 21	22269 60	36640 37
10000	20079 20	27070 41	44539 19	73280 73

For details, come to your nearest UBI branch

United Bank of India

సంపాదకులు : శ్రీ చిద్ఘనానందస్వామి.

శ్రీ ఎమ్. బాలసుందరంగారిచే ఫ్రీడమ్ ప్రెస్, (మద్రాసు-600021) న ముద్రింపబడి,

శ్రీ చిద్ఘనానందస్వామిచే శ్రీ రామకృష్ణమఠము (మద్రాసు-600004) నుండి ప్రచురింపబడినది.